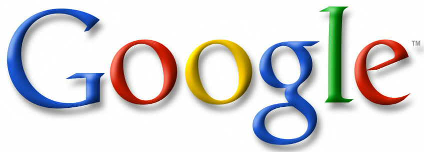

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

ԱՆՁՆԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՄ

ՔՆՆԷ ԻՆՔԶԻՆՔԴ ԹԷ ԱՐԴԵՕՔ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱ՞Յ ԵՍ

Թէ որ դառնաք չըլլաք՝ . . . երկնքի թագաւորու-
թիւնը բնաւ պիտի չմտնէք։ Մատթ. ԺԸ. 3։

HARVARD DEPOSITORY
SPECIAL COLLECTION
CIRCULATION RESTRICTED

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՊ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

1860

816.9
Armenian
1860

Digitized by Google

Am I a Christian?

Armenian

Digitized by Google

[illegible]

ԿԱՄ

[illegible]

[illegible]

[illegible] . . . [illegible]
[illegible] Մատթ. ԺԸ. 3.

Constantinople

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

1860

Digitized by Google

Digitized by Google

ԹԷ ԱՐԴԵՕՔ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԵՄ

ԱՌՆՈՒԼ ԸՆԹԵՐՑՈՂ

Կարելի է որ դարձի գալ ըսելնիս ինչ ըլլալը աղէկ մը չհասկընաս. անոր համար նախ և առաջ ջանք պիտի ընեմ Աստուծոյ օգնութիւնովը ու շընորհքովը անոր [illegible] քեզի ցուցունելու։ Առաջնեան քու վիճակդ կրնայ անանկ ըլլալ, որ Աստուծոյ ողորմութիւնն ու շնորհքը ընդունելու՝ քու բնական վիճակիդ մէջ շարունակած ատենդ ալ յոյս ունենաս. ասոր երկրորդ՝ դարձի գալուն հարկաւորութիւնը պիտի ցուցունեմ. և դարձի չեկած՝ տուն քեզ դարձի եկած կարծելով, ամենէն վտանգաւոր ու հոգիդ կորսնցունող սխալ մը չընելուդ համար՝ [illegible] նշանները առջևդ պիտի դնեմ։ Բայց որպէս զի չըլլայ որ վտանգ մը չտեսնելուդ համար՝ անվախութիւնով վտանգ չկայ ըսելով գոհ ըլլաս, քու ներկայ վիճակիդ մէջ շարունակելու, անոր համար քեզի պիտի ցուցունեմ [illegible]։ Ու դարձի գալուդ [illegible] համար, քանի մը շարժառիթներ քեզի առաջարկելով, քեզ պիտի ոտք հանեմ։ Ու վերջապէս՝ թէ որ դարձի գալու կարօտ ըլլալուդ համոզուիս, ու անոր փափագիս՝ քեզ [illegible] միջոցին պիտի առաջնորդեմ, ու այդ քու ներկայ և յաւիտենական փրկութիւնդ ձեռք կը բերես։

Digitized by Google

Ա՛հ Հիմա գտայ կորած բնութիւնը, քեզի պի-տի յայտնեմ. այսինքն թէ ո՛ւր է դարձի ճամբան՝ ու ո՛ւր է դարձի դուռը ։

Ո՛չ եկեղեցականութեան պաշտօնները դարձի դուռ չէ. Պօղոս առաքեալ կ՚ըսէ «Չէ թէ խօսքով է՝ հապա զօրութիւնով»։ Ա Կորնթ. Դ. 20։ Սարդիկէի ու Լաւոդիկէի մէջ կային մարդիկներ՝ որ կը դա-ւանէին թէ Քրիստոնեայ էն, ու կենդանութեան անուն մը ունէին. բայց միայն անուն մը ունե-նալնուն համար Քրիստոս անոնք դատապարտեց։ Յայտ. Գ։

Ո՛չ մկրտութեան աւազանը դարձի դուռ չէ. Շատ մարդիկ մկրտուեցան, բայց որդութենէ զուրկ ե-ղան։ Չար Սիմոն ու Յուդա՝ երկուքն ալ մկրտուած էին, բայց յանկարծակիւն մահուամբ զարնուելով՝ իրենց մեղացը մէջ մեռան։ Սիմոն Մոգը մկրտուած էր, և տակաւին մաղձի դառ-նութեան, և անիրաւութեան կապերու մէջ կը մնար։ Ահա որ քրիստոնէութիւնը երկիր մը դար-ձած կրօնքն է, քրիստոնեայ կոչուած շատերը միայն անոր անունը ունին, ու չէ թէ Քրիստոն-եայ բնաւորութիւնները։

Ո՛չ դաւանափոխութիւն ալ դարձի դուռ չէ. Դաւանափոխութիւնը՝ քեզ կրնայ վայելուչ կեր-պով ազնուացնել քու կենցաղավարութեանդ մէջ, բայց քու սիրտդ չկրնար փոխել։ Յովաս թագաւորը կ՚երևնար իր պաշտպանին Յո-վիադայի կենդանութեան ժամանակը. բայց իր դատաստանը մէջ անդէն վերջապէս եւս՝ իշխաններ մէկէն ի մէկ կռապաշտութեան տալով յայտնեց իր ներքին Տեառն ուրանալը ցուցուց։ Բ Մնաց. ԻԴ։

Կրօնքի արտաքին արարողութիւններն ալ դարձի դուռ չեն, և թէև ... [illegible]

երջանկութիւնը. դարձի գալ չէ։ Պօղոս [illegible]
[illegible] անհաւատ, կրնար ըսել թէ [illegible]
[illegible] Համաձայն [illegible] կարող.
[illegible] բանի մէջ [illegible] խղճմտանք [illegible] և
[illegible] արդարութեան նայելով [illegible] էր.
փարիսեցիները [illegible] բաներու մէջ ընդհան-
րապէս այնչափ [illegible] էին, որ [illegible] մէջ Հա-
[illegible] բերանը [illegible] որ եթէ
[illegible] Հոգի միայն երկինքը երթալու ըլլան մէջ
փարիսեցիներէն [illegible] ըլլայ. և ստուգութիւն յայտ-
նի է որ մեր Տէրը [illegible] , [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] ըստ.

Ո՛չ [illegible] [illegible] չէ
[illegible] [illegible]
դարձի գալ չէ։ [illegible]
կրնայ թուիլ, բայց ստուգութիւն [illegible]
է։ Ուրեմն ալ [illegible] կրնայ շատ փոփոխութիւն
տալով, [illegible] երևնալու կեղծ [illegible]
[illegible] բարեկարգութեան [illegible], ու աշխարհի
[illegible] փախչել, և ստուգութիւն սիր-
տը [illegible] ըլլալ. [illegible] արդարութեան
[illegible] ըլլալ Յովհաննէս [illegible] և կը յորդորէ
անիկայ, ու [illegible] բերանը կը նայէր, և [illegible]
[illegible] շատ բաներ կ'ընէր. բայց և այնպէս դար-
ձի գալը չհասաւ.

Մի՛ [illegible]
[illegible] դանդաղէր, դարձի
գալ չէ՝ թէ որ նոյն [illegible]
[illegible] Փարաւոն, [illegible]
Փելիքս, Ագրիպպա [illegible], և մինչև անգամ Յուդա
խղճմտանքի [illegible] մէջ էին. [illegible]
[illegible] շատ անգամ [illegible]
[illegible]

Աստուծոյ խօսքին վրայ տարակուսողներն, կա-
նախախնամութեան մէջ համատար անտարբերութիւնն պա-
ծառել տալով, միշտ դարձի
գալու կայանք չեն տար ։ Կարելի է որ աղէկ բա-
ներու եւսէ շատ զօրաւոր փափաք ունենան, և
նմանապէս ալ մինչև անգամ դարձի չեկածները
անոնցմէ մեծ զուարճութիւն կզգան ։ Ինչպէս որ
աղանդ է այն մարդոցը վիճակը որոնց համար Տէ-
րը կ՚ըսէ ։ "Անոնք ամէն օր զիս կը փնտռեն և
իմ ճամբաներս գիտնալու և Աստուծոյ մօտենալու-
կը փափաքին" ։ Եսայ. ԾԸ. 2 ։ Եւ կարելի է
որ մեծ ուրախութիւն ալ ունենան մեր Տէրոջը
պատմած ունկնդիրներուն պէս, որոնք ուրախու-
թեամբ ընդունեցին խօսքը, բայց արմատ չունէին
իրենց մէջը, ուստի նեղութեան ու հալածանաց
ատենը չորցան ։

Որովհետեւ ասանկ մէկ ամենակարեւոր նիւթի
մը մէջ խաբուիլ պէտք չուզէինք, քննենք թէ երկ-
նից ու փրկութեան վրայով ունեցած յոյս ինչ
բանի վրայ հիմնուած է ։ Քրիստոնեայ ըլլալ դա-
ւանի՞լդ է, մկրտուած ըլլա՞լդ, կրօնական դաստի-
արակութի՞ւնդ, զգաստութի՞ւնդ, գործիդ մէջ
աշխոյժ ըլլա՞լդ, առուտուրիդ մէջ արդար ու ան-
խարդախ ըլլա՞լդ, կրօնական պարտաւորութիւն-
ներդ կատարե՞լդ, կամ երբեմն մտքիդ մէջ մեղ-
քի վրայ ունեցած տրտմութի՞ւնդ ։ Քեզի Տէրո-
ջը խօսքովը կրնամ համարձակ վկայել, որ աս ջա-
նագործութիւնները Աստուծոյ առանձին առջեւը
ընդունելի պիտի չըլլան ։ Անոնք այդ բաները որ-
չափ աղէկ ալ որ ըլլան, չեն ապացուցաներ որ
դարձի եկած ես, ու քու փրկութեանդ բաւա-
կան չեն ։

Այդ բաները իրենց անձին համար յուսալու բան

մը ըսելու կարող եղողները՝ թէ որ դարձի եկած չեն սեպուիր, հապա ի՞նչ պիտի ըլլայ բացէ 'ի բաց ու յայտնի մեղաւորներուն վիճակը ։ Ա՛հ թէ որ դուն ասանկ մէկն ես, գիտնալու ես որ Աստուծոյ թագաւորութենէն հեռի՝ խիստ հեռի ես ։ Կրնա՞յ ըլլալ որ մարդ մը քաղաքավարեալ ըլլայ, ու տակաւին դարձի եկած չըլլայ ։ Ուրեմն ո՞ւր պիտի երևնայ բացէ 'ի բաց անաստուածը, և ծանր մեղքի մէջ եղողը ։ Կրնա՞յ ըլլալ որ իմաստուն կոյսերուն հետ ընկերանայ մէկը, ու դանէն դուրս մնայ. և ուրեմն յիմարներուն այսինքն մեղաւորներուն ընկեր եղողը ալ աւելի պիտի չկորսուի՞։ Թէ որ մէկը՝ իր ընկերներուն հետ ունեցած բալոր գործառնութիւններուն մէջ ուղիղ և արդար ըլլալով, տակաւին Աստուծոյ առջև չկրնայ արդարանալ. ուստի դուն ի՞նչ պիտի ըլլաս ։ Ա՛հ խորհէ՛ շուտով և բոլորովին Աստուծոյ դառնալու վրայ ։ Եթէ ոչ՝ անօրէնութիւնը քու կործանումդ պիտի ըլլայ ։ Տէրոջը ետևէն եղիր իր ներող և նորոգող շնորհքը ընդունելու համար. և մի՛ դադարիր մինչև որ Աստուած կատարեալ փոփոխութիւն մը ընէ քու վրադ. վասն զի դուն ուրիշ մարդ մը ըլլալու ես, նոր մարդ մը Քրիստոսով. եթէ ոչ յաւիտենական կորուսեալ մարդ մը պիտի ըլլաս ։

Բայց հիմա քեզի՝ խոկալու ցոյց պիտի տամ՝ թէ ի՞նչ է դարձի գալը ։

Դարձը սրտի մէջ ընդհանրական փոփոխութիւն մը ըլլալն է, ու նաև նոր կենաց մէջ ալ ։ Աս փոփոխութիւնը մարդուն մէջ իր մտքին ու իր բոլոր վարուցը մէջ բոլորովին կը թափանցէ ։ Հին մարդը մէկդի՝ հանուած է. Նոր մարդը կը հագնի, Ու կեանքը [illegible] նոր կ՚ըլլայ ։

Ի. [illegible] եկեղեցին քրիստոնէականութիւնը կը լուսաւորէ, անանկ որ առաջ մը խաւար եղողը՝ Տէրոջմով լոյս կ'ըլլայ։ Աստուծոյ գիտութեանը կը ընտանեցնէ։ Անոր անարատ մաքրութիւնը, մեղքը կատարելապէս ատելը ու անկէ զզուիլը, և մեղքը պատժելուն կողմանէ անաչառ արդարութիւնը, անոր անսահման գիտութիւնը՝ զօրութիւնը՝ և բարութիւնը, անոր ամենակարողութիւնը՝ և ուրիշ փառաւոր կատարելութիւնները, ինչպէս որ Սուրբ Գրոց մէջ յայտնուած են՝ զօրաւոր կերպով իր մտքին մէջ կը թափանցեն։ Հիմա ինքը կը տեսնայ անոնք՝ որ առաջ մթացած էր։

Իր քրիստոնէականութիւնը կը ընտանեցնէ նաև [illegible] գիտութեանը կողմանէ։ Հիմա մեղաւորը մէկ ըմբռնող մը՝ մեղքը բուն իր յատկութիւններովը կը տեսնայ՝ որ չարիքներուն ամենէն գէշն է, ու չափաւորութեան չար. թեթև առաջ՝ միայն քիչ մը չարիք կը տեսնար անոր մէջ։ Ան իր առջի անբաւական ցանկութիւնները ինչ այլանդակ հրէշներ կ'երևան։ Մեծ որ իր ալ աչուըներուն ըլլային, պիտի հանէր. ու թէ որ ալ ձեռուըներուն վրայ ըլլային, անոնք կտրելու հաւանութիւն պիտի տար։ Ան կը տեսնայ մեղքին մէջը եղած անտեղութիւնը, անիրաւութիւնը, և զարշելիութիւնը, ու Աստուծոյ առջին որչափ ատելի և անարգելի ըլլալը, և թէ՝ որչափ վնասակար ու ապականիչ է իր հոգւոյն. անանկ որ ինքը կը զարհուրի անկէ, կը զզուի անկէ, ու կը փախչի. և ինք իր անձը այնչափ երկար ատեն Տէրոջը դէմ ապստամբելուն, ու իր ծոցը անանկ ապականիչ բանը պահելուն համար, մէկ մեծ յիմարի մը տեղ կը դնէ։

Իր քրիստոնէութիւնը կը ընտանեցնէ Քրիստոս

գիտնալու կողմանէ։ Ընդհակառակը հիմա ինքզինքին նկատ, ու իբրև թէ ներսի դին անհամար աչք կարած է. կը տեսնէ որ իր սիրտը չար է, ու անոր ախտը գիտէ և կը զգայ։ Կը տեսնայ որ իր ինկած բնութիւնը ինչպէս սատանին ապականեալ է։ Ողջ իր կեանքին օրերը անոր մէջ. Աստուծոյ և իր Սուրբ օրինացը դէմ ինչ թշնամութիւն կայտանք տեսնելով՝ ալ ինք իրմէն կը զզուի։ Ան որ առաջ իր ներսի դին քիչ մեղք կար կը սեպէր ու Աստուծոյ առջևը խոստովանելու արժանաւոր մէկ քանի յայտնի մեղքերէն ի զատ բան մը չէր գտներ, հիմա իր բոլոր հոգւոյն մէջի խորին և ընդհանուր ապականութիւնը կը տեսնէ. կը զգայ որ իր սիրտը ամէն բանէն աւելի խաբեբայ է, և սատանիկ չար. անանկ որ ալ կը սկսի կանչել. "Պիղծ, պիղծ եմ. ով Տէր լուա իս բոլորովին իմ մեղքերէս, ու իմ ներսի դիս մաքուր սիրտ մը ըստեղծէ"։ Բոլոր իր ըրածներուն վրայ պիղծ կը գրէ. կը տեսնէ իր սրտին մէջի անէծքը, գողութիւնը, սպանութիւնը և շնութիւնը, որոնց վրայ առաջ ոչինչ էր. Նոյնպէս առաջ վտանգ մը չէր տեսներ, բայց հիմա իր յաւիտենան կորուստ ընթալը կ'ենթադրեցընէ՝ թէ որ շնորհաց զօրութեամբը չազատուի։

Ասկէ ետք իր միտքը կը լուսաւորէ Քրիստոսի գիտութիւնովը։ Մինչև հիմա Քրիստոսի վրայ կերպարանք մը կամ վայելչութիւն մը՝ ոչ ալ անկէ ախորժելու երևոյթ մը չտեսնար. բայց հիմա Յիսուս Քրիստոսի վրայ մէկ գերազանց արժէք մը, ու շափազանց փառք մը և վսեմութիւն մը կը գտնէ՝ որ բոլոր ստեղծուածներուն մէջ եղած գերազանցութիւնները կը մթընցընէ՝ ինչպէս որ արևը ելլելուն աստղերը կը ծածկէ։ Ա-

Digitized by Google

նոր մէջ բնական ծուլութիւն մը կը տիրանէ, որ բոլոր իր կարօտութիւնները լեցընելու, իր անման հոգւոյն անսահման փափաքները կատարելու բաւական է. և այս բանը հաստատ որոշում ընել կու տայ իրեն, որ Քրիստոսի և միայն անոր հպատակ, մինչև իր յաւիտենական բաժինը։

Հիմա իմ սիրելի ընթերցողս, քննէ դուն քեզ. փորձէ քու սիրտդ։ Արդեօք քու միտքդ ալ ասոնց լուսաւորո՞ւած է։ Իմ հիմնական խօսած բաներուս փորձառութիւն ունի՞ս։

Զ. Դարձի եկողին կեանքը կը նորոգուի, և Աստուծոյ կամքը կը հնազանդի։ Որ և իցէ աղէկ բան մը ընելու ամենևին յօժարութիւն չունենալը, և դժկամակութիւնը կ'անցնի։ Չարէն հաստատ զըզուելու, և բարիին հակամիտութիւն և յօժարութիւն մը կը հաստատուի իր ներսը։ Հիմա ան մարդը նոր նպատակներ ու դիտաւորութիւններ ունի, և ամէն բանի մէջ իր դիտաւորութիւնը Աստուած փառաւորել է։ Յիսուսը կ'ընտրէ իբրև իր Տէրը. ու աս իր ընտրութիւնը վախով մը ըրած չէ, ինչպէս որ մեռնելու վրայ եղող մեղաւոր մը Քրիստոսի հաւատալ կ'ուզէ, միայն որ դժոխք չերթայ. թէև մեղքը ճշմարտապէս չատեր ու ո՛չ ալ անկէ ազատիլ կ'ուզէ։ Դարձեալ իւրին շահուն ըլլալու համար, սրբութեան ճամբան կ'ընտրէ։ Աստուծոյ խոստմունքն ալ չէ թէ իրեն վերջութեանը, այլ ժառանգութեանը և յաւիտենական ժառանգութեանը համար կ'ընդունի։ Ոչ թէ միայն Քրիստոսի լուծը կը կրէ, այլ աներկայ հաճութեամբ վրան կ'առնէ։ Ինչպէս ուրիշ մէկ ժամանակ մը կրօնական կրթութեան մէջ անցուցած ժամանակէն աւելի զուարթութեամբ ջանքեր։

Հիմա իմ բարեկամս՝ քանի որ առջիդ նկարած, աս բանը քու խղճմտանքիդ հարցուր թէ՝ դուն միշտ աս կերպով նորոգուա՞ծ ես արդեօք։ Իրաւ որ երջանիկ մէկը պիտի ըլլաս, թէ որ քու սիր-տանդ սաստիկ ըլլայ. բայց նայէ՛ որ դուն քեզ հաւատարմութեամբ քննես։

3. Պարզի գալուն առենը՝ յօժարութիւններուն ընթացքը փոխուած կ՚ըլլայ։ Պարզի եկածին մեծ փափագը չէ թէ հարստութեան ետևէ է, այլ շնորհաց։ Անիկայ անօթի ու ծարաւ է անոր, աւելի կ՚ըղձայ շնորհալի ըլլալ՝ քան թէ մեծ. աւելի կ՚ուզէ աշխարհիս մէջ ամենէն սուրբ ըլլալ՝ քան թէ ամենէն գիտնական, ամենէն հռչակաւոր և ամենէն աւելի յաջողութեան մէջ։ Ժամանակ մը թերևս աւանկ ըսելու պատրաստ էր. "Ո՜հ թէ որ ես միայն մեծ յարգ ունենայի, հարստութիւն ունենայի, և հաճոյքներս կատարելու մէջ լիղա-յի. թէ որ պարտքերս վճարուած ըլլային, ու ապրուստս հոգացուէր, երջանիկ պիտի ըլլայի"։ Բայց հիմա իր լեզուն փոխուած է։ "Ո՜հ" կ՚ըսէ ինքը, "թէ որ միայն ճշմարիտ քրիստոնեայ մը ըլլայի, թէ և աղքատ ու անարգ ինքզինքս երջանիկ պիտի սեպէի"։ Ընթերցող, արդեօք աս է քու սրտիդ խօսքն ալ։ Պարզի եկած մարդը կ՚ուրախանայ Աստուծոյ վկայութիւններուն ճամբուն մէջ ամէն տեսակ հարստութիւններէն աւելի։ Տէրոջը օրէնքին մէջ կ՚ուրախանայ, որուն համար քիչ մը առաջ ախորժակ չունէր։ Քրիստոսի հետ խորհրդածութիւն, ու անոր ժողովրդոցը հետ ընկերութիւն ընելուն պէտ ուրախութիւն մը չունի հիմա։

Իր հոգերը փոխուած են։ Առաջ գլխաւորապէս աշխարհքի վերաբերեալ էին. ինչ ալ հաղէլն

գործքերուն քիչիկ մը ժամանակ կու տայ․ բայց հիմա ինք կը կանչէ, «Ի՞նչ ընելու եմ որ փրկուիմ»։ Իր նեղութիւնները տարբեր են․ Ասոնց մէջ աշխարհային բարիքները, կամ՝ աշխարհին՝ ու իր բարեկամներուն սէրը կորսնցընելուն պէս ուրիշ վախ մը չունէր․ ցաւ քաշելուն, աղքատութեան ու երեսէ ինկալուն պէս սոսկալի բան մը չկար իրեն։ Բայց հիմա ասոնք իր աչքին՝ Աստուծոյ երեսէն ինկալուն, կամ՝ անոր անհաճոյ ըլլալուն հետ չեն կրնար բաղդատուիլ։ Զօրս գին նաժելով և զգուշաւոր կերպով կը քալէ որ մեղքը իրեն չհասնի։ Աստուծոյ շնորհքը կորսնցընելուն վրայ խորհելն անգամ՝ սիրտը ցաւով կը լեցնէ։

Աշխարհիս մէջ բնաւ մէկ խորհրդածութիւն մը այնքան ցաւ չտար իրեն՝ քան որչափ Քրիստոսէն զատուիլը։

Ընթերցող, արդեօք քու կամքդ որոշակի հաստատուա՞ծ է առ Աստուած Քրիստոսով, ու արդեօք քու փափաքներդ ան ըրած որոշմունքիդ համաձա՞յն են։ Մարդուն վրայ՝ դարձի գալուն ատենը եղած փոփոխութիւնը, [illegible] վրայ ներգործութիւն ունի։ Անոնք՝ որ առաջ մեղքի գործիք էին, հիմա արդարութեան գործիք եղան։ Ա՛ն որ առաջ իր մարմինը կը պղծէր, հիմա իր անօթը սրբութեամբ և պատուով՝ բարեխառնութեան և պարկեշտութեան մէջ կը պահէ, ու միայն Տէրոջը կը նուիրէ։

Դարձի գալը՝ մարդուն բոլոր կեանքը և գործերուն կ'ազդէ․ Նոր ընթացք մը կը բռնէ․ Իր կենցաղավարութիւնը երկինքն է։ Երբոր Աստուած անոր նոր սիրտ մը տայ, ու իր օրէնքը անոր մտքին վրայ գրէ, անմիջապէս իր պատուիրաններուն մէջ կը քալէ ու իր դատաստաննե-

ըը կը պահէ։ Թէպէտ և մեղքը կրնայ ըլլալ որ իր մէջը բնակի, բայց ալ անկէ ետև անոր վրայ իշխողութիւն չունի։ Իր պտուղը ունի սրբութիւնով. մէկ մեծ յարգ մը կը զգայ Աստուծոյ բոլոր հրամաններուն վրայ, և խղճմտանքին կը հարցընէ ան բաներուն վրայով՝ որն որ ոմանք չէին մեղք մը, կամ սնոտի պարտաւորութիւն մը կը սեպեն։ Ու հիմա իմ սիրելի ընթերցողս՝ աղէկ քննէ քու սիրտդ ու կեանքդ, և քու խղճմտանքիդ նայէ՝ թէ արդեօք դարձի գալուն բնութեանը վրայ նկարագրածիս պէ՞ս է քու վիճակդ ու քու փորձառութիւնդ ալ՝ թէ ոչ։

Որովհետև բնաւ յոյս չունիմ երկինքը քու երեսդ տեսնելու՝ թէ որ աս աշխարհիս վրայ եղած ատենդ դարձի չգաս, (Տես Մատթ. ժԸ. 3.) և որովհետև մեծ վտանգ կայ որ բնական վիճակիդ մէջ մեռնելու գոհ պիտի ըլլաս ու Աստուծոյ ողորմութիւնն ու շնորհքը ընդունիլ յուսաս՝ առանց բոլորովին փոխուելու և նորոգուելու իր շնորհքովը ու Հոգիովը, ասոր ձեռք կը զարնեմ հիմա ապացուցանելու,

Բ. [illegible]

1. Առանց ասոր քու [illegible] [illegible] է. վասն զի դուն ինչ վախճանի համար որ ստեղծուեր ես, անոր չես ծառայեր։ Չէ՞ որ Աստուած քեզ ստեղծեց՝ քու հոգիդ ու մարմինդ, բոլորովին իրեն ծառայելու համար. բայց առանց դարձի գալու՝ ոչինչ վախճանի համար ապրած կ'ըլլաս. այո՛ և մանաւանդ թէ շատ գէշ վախճանի մը համար. բոլոր քու զօրութիւններդ ու կարողութիւններդ այնչափ ապականուած են ան անկումին պատճառովը՝ որ մինչև որ մեռած գործքերէն

Digitized by Google

չմաքրուիս, կենդանի Աստուծոյ ծառայութիւն չես կրնար ընել։ Չորացած անձը կարելի չէ որ Աստուծոյ գործքը գործէ. վասն զի մնաւ անոր խելքը չհասնիր, և ամենևին ալ անոր հակամիտութիւն չունի։ Առանց դարձի գալու՝ դուն շատ գէշ վախճանի համար կ'ապրիս. չնորոգուած սիրտը "Պիղծ թռչուններու վանդակ մըն է", ու ապականութիւնով լեցուն "գերեզման մը"։ Բոլոր քու անդամներդ ու զօրութիւններդ անիրաւութեան գործիք են, ու Սատանային ծառաները։ Դուն՝ շարունակ Աստուած անպատիւ ընելու, և անոր դէմ պատերազմելու հետ կ'ըլլաս։ Ո՛հ՝ ասիկայ իր ձեռացը գործքերը ինչպէս չարաչար գործածել է։

2. Առանց դարձի գալու քու կրօնական պարտաւորութիւններդ ու կատարած աղօթութիւններդ, ամէնը մէկէն բոլորովին ունայն են. վասն զի անոնք ոչ կրնան Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ, ոչ ալ քու հոգիդ փրկել։

3. Բոլոր քու յոյսերդ ունայն են։ Քու յոյսերդ հոս մէկ հաստատուն մխիթարութենէ մը զուրկ են. վասն զի ալ աղէկ կ'ըլլայ բոլոր քու ոսկորներդ իրենց խաղերէն ելած ատենը, հանգստութիւն յուսալ քան թէ ճշմարիտ երջանկութիւն՝ քանի որ քու մեղացդ մէջն ես։ Եւ այսուհետև փրկութեան յոյս ունենալդ ալ ունայն է։ Թէպէտև դուն ըսել ուզես թէ, "իմ յոյսս Քրիստոսի վրայ է. ես բոլոր իմ վստահութիւնս Աստուծոյ վրայ կը դնեմ, և ուստի փրկուելուս երկբայութիւն չեմ ըներ"։ Բայց առանց վերստին ծննդեան երկինքը երթալ յուսալը, Քրիստոսը սուտ վարդապետի մը տեղ դնելու պէս է։ Յովհ. գ. 3։ Դժուարին բողոքը աս

Digitized by Google

էր. "Քու խօսքիդ կը յուսամ". բայց քու յոյսըդ իր խօսքին հակառակ է։ Դուն չես կրնար ցոյց տալ ինծի Քրիստոսի մէկ խօսքը՝ որ երկինք երթալու յոյս մը տայ քեզի, քանի որ քու չարութիւններուդ մէջ կը շարունակես։ Աստուած զլլելով կը մերժէ ասանկ յոյսերը։ Եսայ. ԽԸ. 1, 2։ Դուն պիտի հարցընես հիմա. "Ուսկէ՞ արդեօք որ ես յուսահատիմ"։ Այո՛. պէտք է որ չնորոգուած վիճակիդ մէջ երկինքը երթալու ամէն յոյսերը բոլորովին մէկ դի ձգես։ Առանց սուրբ ըլլալու ոչ երբեք երջանկութեան պէտք է որ յուսաս։ Բայց պէտք չէ որ ամենեւին յուսահատիս ողորմութիւն գտնելուդ վրայ, թէ որ զղջաս ու Աստուծոյ դառնաս ոչ ալ զղջումի և դարձի գալուդ վրայ յուսահատելու ես, թէ որ Աստուծոյ սահմանած միջոցները ՚ի գործ դնես։

4. Առանց դարձի գալու՝ **բոլոր Քրիստոսի ըրածները քեզի համար ունայն պիտի ըլլայ։ Յովհ. ԺԳ. 8։ Տիտ. Բ. 14։** Քու փրկութեանդ համար օգուտ մը պիտի չընէ։ Վերստին ծննդեան ատենը առանց Հոգւոյն գործակցութեանը՝ Քրիստոսի փրկագործութեան արդիւնքէն օգուտ մը չես կրնար քաղել։ Եւ ընդ հակառակն կրնալ կարծելդ՝ իր խորհուրդներուն դէմ կ'ելլէ, քանզի ինք կարգադրած է որ մարդիկ միայն սրբացուցուելով փրկութիւն ստանան։ Քրիստոս մէկը իր Հօրը կամացը հակառակ ճամբով մը պիտի չփրկէ. և Աստուծոյ կամքը աս է որ մենք սրբանանք։ Ա Թես. Դ. 3։

5. Քու մեղացդ մէջ եղած ատենդ քեզ փրկելը **Աստուծոյ ստորոգելեացը հակառակ պիտի գայ։ (1, Իր արդարութեանը.** վասն զի Աստուծոյ արդարութեանը դատաստանը ամէն մէկուն իր գործո-

Digitized by Google

ցը համեմատ համոզում ընելուն վրայ կը կայա-
նայ։ Բայց թէ որ մարդիկ մարմնոյն ցանելու ըլ-
լան, և տակաւին յաւիտենական կեանք քաղե-
լու ըլլան, Աստուծոյ արդարութեան փառքը ո՞ւր
պիտի ըլլայ. որովհետև մեղաւորին՝ արդարին գոր-
ծոցը համեմատ տուածի պէս պիտի ըլլար։ (2(
Իր ողորմութեանը։ Թէ որ Աստուած մեղաւորները
չէ թէ միայն փրկէր, այլ անոնք իրենց մեղացը
մէջ մնալով փրկէր, իր սրբութիւնը պիտի ա-
րատէր։ Իր բնութեանը անսահման սրբութեան ա-
նիրաւութիւն եղած կ'ըլլար ասանկը իրեն հետ
բնակեցընելը։ Թէ որ Դաւիթ չէր դիմանար իր
տանը մէջ կամ իր աչացը առջև տեսնելու,
Սաղմ. ՃԱ. 3—7, կրնա՞ս մինչև անգամ մտա-
քեդ անցընել որ Աստուած ասանկը իր ներկա-
յութեանը ընդունի։ (3) Իր Ճշմարտութեանը. վասն
զի Աստուած երկինքէն յայտնեց՝ որ եթէ մէկը
ըսէ, "Թէ և իմ սրտիս յամառութեանը մէջ քա-
լեմ, ինծի խաղաղութիւն կ'ըլլայ, Տէրը պիտի
չհաճի անոր խնայելու, հապա ան ատենը Տէ-
րոջը բարկութիւնը ու նախանձը ան մարդուն վը-
րայ պիտի բորբոքի, և աս գրքիս մէջը գրուած
ամէն անէծքը անոր վրայ պիտի իջնէ, ու Տէրը
անոր անունը երկինքին տակէն բնաջինջ պիտի ը-
նէ։ Բ Օրէն. ԻԹ. 19, 20։ Նաև Աստուած կը
յայտնէ ալ թէ, ան՝ որ "Իր լեռը ելլէ, սուրբ
ձեռք և մաքուր սիրտ ունեցողն է"։ Սաղմ. ԻԴ.
3, 4։ Աստի ի՞նչպէս Աստուած ճշմարիտ կրնայ
ըլլալ թէ որ աս ամէն ըսածներուն չնայելով, ա-
ւանց դարձի գալու՝ մարդիկը երկինք առնելու ըլ-
լայ։ (4) Իր Իմաստութեանը. վասն զի ասիկայ՝ իր
ամենէն մեծ ողորմութիւնները անոնց յարգը չը-
ճանչցողներուն տալ կ'ըլլայ։ Չորբացած մեղաւորը

Digitized by Google

Աստուծոյ մեծ փրկութեանը վրայ շատ քիչ արժէք կը դնէ ։ Եւ Աստուծոյ անսահման իմաստութեանը ամենեւին համաձայն չգար հոգեւոր շնորհքը ընդունելու ստիպել անանկները՝ որոնք որ չափազանց շնորհակալ չեն ըլլար ։ Նաև իր իմաստութեանը վրայ նախատինք մը բերել կ'ըլլայ. ըստ որում մեղաւորները իր շնորհքը ընդունելու պատրաստութիւն չունին ։ Աստուծոյ իմաստութիւնը կ'երեւայ ամէն բաները մէկ մէկու հետ յարմարցընելուն կողմանէ. միջոցները՝ նպատակներուն, ու շնորհքին որպիսութիւնը՝ առնողին ընդունակութեանը յարմար ըլլալով ։ Հիմա թէ որ դարձի չեկած անձ մը երկինքը տանէր, ճիշդ իրաց բնութեանը նայելով՝ կարելի չէր անոր և ոչ քիչիկ մը անգամ հոն երջանիկ ըլլալը ։ Թէ որ երկնային աշխարհին զբօսանքները մեղաւորներուն աս տեղ զուարճութիւն զգացած բաներէն բաղկանային, թէ որ ան տեղի վայելքը աշխարհային հարըստութիւններ՝ հաճոյքներ ու պատիւներ ըլլային, թէ որ ան տեղի պարապմունքը աս ներկայ կենաց զբօսանքներն ըլլային, ան ատենը կրնային հոն մէկ կերպ մը զուարճութիւն ունենալ. թէպէտ և ասանկով ալ ճշմարիտ հաստատուն երջանկութիւն չէին կրնար ունենալ. բայց աս բաները երկինքը ամենեւին տեղ չունին ։ Ան վիճակին երջանկութիւնը՝ Աստուծոյ ստորոգելեացը և անոնց արարչագործութեան՝ նախախնամութեան և մանաւորապէս փրկագործութեան մէջ յայտնութեանը վրայով խորհրդածելուն վրայ կը կայանայ ։ Ուստի "Տէրը տեսնալ" կ'ըսուի՝ իբրև վիճակ գիտութեան ու ընդունելի ըլլալու Աստուծոյ, և մըշտնջենաբար անոր ծառայելու և զինքը փառաբանելու ։ Ասոր համար է որ փառաբանու-

Digitized by Google

թիւնը՝ ընդհանրապէս իբրև երկնային զօրաց պարապմունք կը կոչուի։ Գալու աշխարհին մէջի զբաղումները ասոնք են. և ասոնց մէջ գերագոյն երջանկութիւն չգտնողները, երկինքն ալ չեն կրնար գտնալ։ Բայց աս բաները՝ անսուրբ մարդու մը ճշմարիտ մէկ հաճութիւն մը չեն կրնար ընծայել. սուրբ Աստուած մը՝ իրենց ուրախութիւն տալու տեղը, սարսափելու առարկայ մը պիտի ըլլայ, ու անոր ծառայելը՝ ձանձրութիւն, ինչպէս որ հիմա ալ անանկ կ՚ըլլայ։ Թէ որ հիմա քու կենցաղավարութիւնդ երկրի վրայ է, ու չէ թէ երկինքին մէջ. թէ որ հիմա զգայարանաց հաճոյքներովը կ՚ապրիս. թէ որ հիմա՝ քու մարմինդ ու հոգիդ սուրբ և Աստուծոյ ընդունելի կենդանի պատարագ մը նուիրելու տեղը, յիմար ու վնասակար ցանկութիւններու կը ծառայես, թէ որ հիմա ժամանակի ունայնութիւններուն մէջ երջանկութիւն կը փնտռես. թէ որ հիմա Աստուծոյ ժողովուրդէն կը զզուիս և անոնց ընկերութենէն կը փախչիս. թէ որ հիմա՝ ճշմարիտ քրիստոնեայի մը մաքուր՝ սուրբ և երկնային բնաւորութիւն մը ունենալու տեղը, աշխարհային և զգայական կիրքեր կը տիրեն վրադ, ստոյգ գիտնաս որ Աստուծոյ օրհնեալ ներկայութեանը ընդունուելիք չունիս. դուն անոր մօտենալու բացարձակապէս անընդունակ ես. Ճշմարիտ քրիստոնեաներուն երջանկութեանը վրայ իրական գաղափար մը չես կրնար ունենալ. դուն՝ կոյրի մը տեսութեան գեղեցկութենէն, կամ խուլի մը ձայնի ներդաշնակութենէն զգացած զուարճութիւններէն աւելի չես կրնար զգալ։ (5) Անդարձ մեղաւորներուն, երկինք ընդունուիլը՝ Աստուծոյ ամենատեսութեանը, ամենակարողութեանը, անփոփոխելիութեանը դէմ պիտի ըլլար։ Երկնային

վճիռը աս է որ «Սրտով մաքուր եղողները Աստուած պիտի տեսնեն»: Մատթ. Ե 8: Հիմա՝ թէ որ Քրիստոս անդարձները երկինք տանելու ըլլար, առանց Աստուծոյ գիտութեանը ընելու էր. ո՞ւր պիտի մնար ուրեմն անոր ամենագիտութիւնը՝ թէ որ անոր կամքին դէմ ըլլար, ո՞ւր պիտի մնար ուրեմն իր ամենակարողութիւնը. կամ թէ անիկայ իր կամքը փոխելու էր, և ան ատենը ո՞ւր պիտի մնար իր անփոփոխելի ըլլալը: Ո՜հ ինչպէս ունայն և յիմարական, ինչպէս անպատշաճ և արտառոց, ինչպէս չար և հայհոյական է ուրեմն քու երկինք երթալու յոյսդ՝ առանց աս աշխարհիս մէջ վերստին ծնանելու և դարձի գալու:

6. Քրիստոսի քեզ քու մեղքերուդ մէջ փրկելը՝ իր Խօսքին դէմ պիտի ըլլայ: Ան՝ որ ինքը բուն ճշմարտութիւն է, ըսաւ. «Թէ որ դարձի չգաք, երկնից թագաւորութիւնը բնաւ պիտի չը մտնէք»: Մատթ. ԺԸ. 3: Նաև դարձեալ՝ «Թէ որ չապաշխարէք, պիտի կորսուիք»: Ղուկ. ԺԳ. 3: Մէկը պիտի խորհի որ՝ Քրիստոսի մէկ խօսքը բաւական ըլլալու է. բայց քանի քանի հեղ, որչափ ստիպմամբ կը կրկնէ. «Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, թէ որ մէկ մարդ մը նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ թագաւորութիւնը տեսնել: Դուն մի՛ զարմանար որ քեզի ըսի, Պէտք է ձեզի նորէն ծնանիլ»: Յովհ. Գ. 3. 7: Նաև դուն տակաւին ուղղակի Քրիստոսի բուն իր խօսքին դէմ քու ունայն յոյսդ ու յանդուգն վստահութիւնդ ամուր կը բռնե՞ս:

Բայց չէ թէ միայն իր թագաւորութեանը օրէնքին բոլորովին դէմ պիտի երթայ՝ քու աս վիճակիդ մէջը թէ որ քեզ փրկելու ըլլայ, այլ նաև իր Աւետարանին դէմ: Ինքը երդում ըրաւ որ՝

ագիտութեան, անհաւատութեան, անապաշխարութեան ու անհնազանդութեան մէջ չարունակողները, իր հանգիստը պիտի չմտնեն։ Եբր. Գ. 18։ Շնորհաց ուխտը երդումով մը հաստատուած է, ու արիւնով կնքուած։ Եբր. Զ. 17։ Մատթ. ԻԶ. 28։ Բայց ամէնը պարապ եղած ըլլալու է, թէ որ դուն չորբացած ապրելով ու մեռնելով՝ փրկուիս։

Աստուած արդարև պիտի ցուցընէ թէ ինք մեղքը կ'ատէ, ան նոյն ատենը՝ որ ապաշխարած մեղաւորին իր ողորմութիւնը կը ցուցնէ։ Ասոր ան՝ որ Տէրոջը անունը ճշմարտապէս կ'անուանէ, անիրաւութենէ մէկ դի կը կենայ և բոլոր ամբարշտութիւնը կ'ուրանայ. և ան՝ որ Քրիստոսի միջոցով կեանք ունենալ կը յուսայ, ինքզինքը կը մաքրէ՝ ինչպէս որ անիկայ մաքուր է. ապա թէ ոչ Քրիստոս մեղքը սիրող կարծուած պիտի ըլլայ։ Բայց ամէն մարդու պիտի գիտցընէ որ ինքը թէ և մեղքի թողութիւն կու տայ, բայց ընաւ անիկայ չքաջալերեր։

Բայց նաև փրկութեան պատրաստութեանը մէջ Քրիստոսի ունեցած բոլոր պաշտօններուն դէմ կ'ըլլայ։ Աստուած անիկայ Իշխան և Փրկիչ ըլլալու բարձրացուց՝ ապաշխարութիւն և մեղաց թողութիւն տալու. և երկուքին ալ դէմ գործած պիտի ըլլար՝ թէ որ մարդիկ իրենց մեղաց մէջը փրկելու ըլլար։ Իշխանի մը կամ Թագաւորի մը պաշտօնն է՝ չարութիւն ընողներուն վախ տալ, և աղէկութիւն ընողներուն գովութիւն։ Ինքը Աստուծոյ սպասաւորն է, վրէժխնդիր՝ բարկութիւն հասցընելու չար գործողին վրայ։ Հիմա թէ որ Քրիստոս՝ ամբարշտութեան մէջ շարունակողին պաշտպան ըլլար, ու անոնք իրեն հետ թագաւորել տար,

Digitized by Google

որոնք որ անոր իրենց վրայ թագաւորելը չէին ուզեր՝ ասիկայ բոլորովին իրեն պաշտօնին դէմ պիտի ըլլար։ Ո՞ր թագաւորը բացէ 'ի բաց թշնամի եղող ապստամբները իր արքունիքը պիտի առնէր։ Եւ որովհետև Քրիստոս թէ որ աս բանը ընելու ըլլար, Իշխան պիտի չըլլար, անանկ ալ Փրկիչ պիտի չըլլար. վասն զի իր փրկութիւնը աստուածային է. ինքը կ'ըսուի "Յիսուս. քանզի անիկայ իր ժողովուրդը իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ". անանկ որ՝ եթէ անոնք իրենց մեղացը մէջ փրկելու ըլլար, ո՛չ Իշխան՝ ո՛չ ալ Փրկիչ կ'ըլլար։

Ա՜հ քեզի ի՞նչ եղաւ՝ ո՛վ խորունկ քնացող. ելի՛ր քու Աստուծոյդ աղաղակէ՛, որ չկորսուիս։ Արթնցի՛ր ո՛վ անհոգ մեղաւոր, չըլլայ որ քու չարութիւններուդ մէջ կորսուիս։ Առաքեալներուն պէս ըսէ. "Եթէ որ հոս մնանք, պիտի մեռնինք"։ Դ Թագ. Է. 4։ Իրաւ որ դժոխքէն դուրս ըլլալդ, քիչ առենէն հոն ըլլալէդ աւելի աղէկ չէ՝ թէ որ չապաշխարես ու դարձի չգաս։ Կամ դառնալու ես, և կամ պիտի կորսուիս։ Ի՜նչպէս դուն քու ուզելովդ կորստեանդ պատճառ պիտի ըլլաս, թէ որ տակաւին կարծրացընես ինքզինքդ քու մեղաւոր վիճակիդ մէջ մնալու։ Եթէ որ բանական մարդ ես՝ ու չէ թէ անբան արարած մը, կանգ առ՝ ու մտածէ՛ թէ ո՞ւր կ'երթաս։ Եթէ որ դուն մարդկային բանականութիւնն ու իմացականութիւնը ունիս՝ բաց աչքով դժոխքին բոցերուն մէջ վազելու մի՛ համարձակիր. մտմտա՛ դուն քեզի և Տէրոջմէն խնդրէ դարձի գալդ։ Ի՜նչ ըսել է. մարդ ըլլայ մէկը՝ և իր կամօքը դժոխքը երթայ. որ ընդհակառակն անբաններն անգամ վտանգի մը մէջ բռնի կը ձգուին։ Ի՜նչ զարմանալի բան է որ բանականութեամբ զարդարուած մէկը՝ մահուան, դը-

ժոխքին և Ամենակարողին վրէժխնդրութեանը հետ խաղայ։ Քրիստոնեական տանջանքէն փախչելու չե՞ս արտորար։ Թող աս մասին բանականութիւնդ քեզ յաղթէ։ Բանաւո՞ր բան մըն է արդեօք անսահման մեծութիւն ունեցող Աստուծոյ հետ հակառակիլ, անոր խօսքին դէմ ինքզինքդ կարծրացընել. Բանաւո՞ր բան մըն է արդեօք որ կաւէ շինուած ամաններու կտորուանքները իրենց Շինողին դէմ դնեն. Ընթերցո՛ղ, հանդարտ պիտի նստի՞ս տեղդ՝ մինչև որ Աստուծոյ բարկութեան հոսանքը վրադ գայ, ու քեզ յաւիտենական թշուառութեան Ովկիանոսը ընկղմէ։ Արդեօք քեզի աղէկ կ՚ըլլա՞յ որ փորձես թէ՝ Աստուած իր տուած խօսքին պէս կ՚ընէ՞. ու սիրտդ խստացընես ունայն մտացածին կեղծիքով՝ թէ ամէն բան աղէկ պիտի ըլլայ քեզի, քանի որ տակաւին չորբացած կը մնաս։ Ո՜հ, խելացնոր մեղաւորներ. ի՞նչ պիտի ընեն այցելութեան օրը, ու օգնութեան համար ո՞ւր պիտի դիմեն։ Եսայ. Ժ. 3։ Ի՞նչ զօրաւոր կերպով մեղքը անոնց միտքը յափշտակեց։ Ի՞նտոր աս աշխարհիս աստուածը անոնց աչուըները տիրապէս կուրցուց։ Ի՞նչ հզօր մոլորութիւն է։ Ի՞նչպէս կարծր է իրենց սրտերը։ Երբեմն կը մտածեմ՝ որ Աստուծոյ ողորմութիւնը պիտի կակուղցընէ, ու իր հըրապուրիչ հրաւէրը անոնց յաղթէ. բայց անոնք իրենց եղածին պէս կը մնան. երբեմն ալ կը մտածեմ որ Աստուծոյ սպառնալիքը անոնք պիտի համոզէ. բայց ոչ ալ՝ ասոնք բան մը կը կատարեն։ Ո՛վ Տէր Աստուած, վերէն քու օգնութիւնդ խրկէ՛։ Քու ողորմութեանդ ու քու սիրելի Որդւոյդ համար՝ գթա ասիկայ կարդացողներուն հոգւոյն, ու իրենք յաւիտենական կրակէն փրկէ։

Digitized by Google

Որպէս զի չըլլայ որ ամենէն վտանգաւոր և կործանիչ սխալմունք մը ընես, երևակայելով թէ դարձի եկած ես՝ քանի որ դեռ չես եկած, հիմա քու առջևդ պիտի դնեմ։

Գ. Դարձի չեկածներուն նշանները։ Պօղոս առաքեալը մեղաւորներու սոսկալի ցուցակ մը կու տայ մեզի, որն որ կ'աղաչեմ քննէ որ բոլոր ուշադրութեամբ մտիկ ընես։ "Ասիկայ իմանալով գիտնաս, որ ամէն պոռնիկ՝ կամ պիղծ՝ կամ ագահ որ կռապաշտ է, Քրիստոսի ու Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ ժառանգութիւն չունի։ Չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ փուճ խօսքերով. ինչու որ աս բաներուն համար Աստուծոյ բարկութիւնը կու գայ անհնազանդութեան որդւոցը վրայ"։ Եփես. Ե. 5, 6։ "Չէ՞ք գիտեր որ անիրաւները՝ Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի չժառանգեն. մի՛ խաբուիք, ո՛չ պոռնիկները՝ ո՛չ կռապաշտները՝ ո՛չ շնացողները՝ ո՛չ իգացեալները՝ ո՛չ արուագէտները՝ ո՛չ գողերը՝ ո՛չ ագահները՝ ո՛չ գինովները՝ ո՛չ նախատողները ու ո՛չ յափշտակողները՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի չժառանգեն։ Ա Կորնթ. Զ. 9, 10։ "Բայց վախկոտներուն՝ ու անհաւատներուն՝ և պիղծերուն՝ ու մարդասպաններուն՝ ու պոռնիկներուն՝ և կախարդներուն՝ ու կռապաշտներուն՝ և բոլոր ստախօսներուն բաժինը՝ կրակով ու ծծումբով վառած լիճին մէջը պիտի ըլլայ, որ է երկրորդ մահը"։ Յայտ. ԻԱ. 8։

Կան ուրիշ դարձի չեկած անսուրբ անձինք ալ՝ որ իբր թէ ասանկ յայտնի կերպով ճակատնուն վրայ չեն կրեր իրենց նշանները, այլ գաղտնի իրենց ձեռքին մէջն է։ Ասոնք շատ անգամ կը խաբեն ինքզինքնին ալ՝ ուրիշներն ալ, ու քրիս-

Digitized by Google

տանէի և աղէկ մարդու տեղ կ'անցնիին՝ քանի որ դեռ սրտերնին չար է։ Եւ շատերն ալ՝ առանց երեւան ելլելու կ'անցնին, մինչեւ որ մահն ու դատաստանը ամէն բան երեւան հանէ։ Մի՛տք բե՛ր իմ բարեկամս. շատերը կը կորսուին անանկ մէկ մեղքով մը՝ որ չէ թէ միայն ուրիշներէն ծածկուած է, այլ մինչեւ անգամ իրենցմէ ալ՝ իրենց սըր-տերնին չքննելնուն համար։

Հետեւեալները ան փոքր ծածուկ մեղքերէն մէկ քա-նիներն են՝ որոնցմով մարդիկ կորսուած կ'ըլլան։

1. Տխրութիւնը այս մեղքերէն մէկն է։ Ա՜հ այս մեղքը խաւարի մէջ քանի՜ քանիները կը մեռ-ցընէ՝ քանի որ իրենք կը խորհին թէ աղէկ սիրտ ունին ու երկնից ճամբուն մէջն են։ Ինչ պատ-ճառանք ալ որ ընես քու տգիտութեանդ համար՝ այս աղէկ գիտցիր որ հոգեկորոյս չարիք մըն է։ Ճշմարտութեան Աստուածը կ'ըսէ թէ ոմանք՝ որ իր ժողովուրդն են կ'ըսէին, “Գիտութիւն չունե-նալնուն համար բնաջինջ եղան”։ Ով. Դ. 6։ “Քանզի անիկայ իմաստուն ժողովուրդ չէ. ուստի անիկայ ստեղծողը անոր վրայ պիտի չգթայ ու անիկայ կազմողը անոր պիտի չողորմի”։ Եսայ. ԻԷ. 11։ Զգո՛յշ եղիր որ չըլլայ թէ քու վիճակդ ալ սանկ ըլլայ. ու ալ այսուհետեւ քու տգի-տութեանդ համար պատճառանքներ մի՛ ըներ։

2. Սիրտը Քրիստոսի տալու կողմանէ կիսկատար կեր-պով ետ կենալ։ Ամենք շատ բաներ կ'ընեն, բայց ինքզինքնին բոլորովին անոր չեն տար։ Հաճոյա-կան մեղք մը ունենալու են. գաղտնի բացառու-թիւններ ալ ունին՝ կենաց, կամ ազատութեան, կամ ստացուածքի կողմանէ։

3. Ո՛չխոհականութիւն, կամ Աղօթքին արտաքին բա-ները միայն կատարելով բաւականանալ։ Շատերը

կրօնքին դուրսի կողմին և իրենց պարտաւորութիւններուն դրսուանց կատարմանը վրայ կ'ապաւինին. և աս բանը շատ անգամ սաստիկ կը խաբէ և յայտնի մեղքէն աւելի ստոյգ կերպով իրենք կը կորսնցընէ, ինչպէս որ փարիսեցւոց եղաւ: Անոնք ճշմարտութիւնը կը լսեն՝ ծոմ կը պահեն՝ աղօթք կ'ընեն՝ ողորմութիւն կու տան, ու անոր համար կը հաւատան թէ իրենց վիճակը աղէկ է: Ղուկ. ԺԸ. 11, 12: Իր ընդ հակառակն՝ աս արտաքին բաներուն մէջ մնալով, ու կրօնքին զօրութիւնը իրենց վրայ չազդելով, երկնից ճամբուն մէջն ըլլալու իրենց ինքզինքնին խաբած յոյսերնին՝ ու հաստատ համոզումնին, իրենց մահուանէն ետև ոչինչը խոր ելլէ: Մատթ. Է. 22, 23: Ո՜հ սոսկալի վիճակ. երբոր մարդու մը կրօնքը զինքը կարծրացընելու և իրօք իր հոգին խաբելու ծառայէ:

4. **Անձնական արդարութիւն**: Երբոր մարդիկ իրենց անձին արդարութեանը վրայ վստահ կ'ըլլան, ասով՝ Յիսուս իրենց փրկիչն ըլլալը կը մերժեն: Ով իմ սիրելի բարեկամս, աս բանին վրայ շատ արթուն ըլլալու կարօտ ես. վասն զի չէ թէ միայն քու մեղքդ, հապա քու պարտաւորութիւններդ կատարելու վրայ ապաւինելդ ալ քեզ կըրնայ կործանել. որովհետև քու անձնական արդարութիւնովդ Աստուծոյ անսահման արդարութիւնը հաճեցընել՝ ու անանկով թողութիւն առնել երևակայելդ, Քրիստոս իր պաշտօնէն հանել՝ և քու պարտաւորութիւնդ կատարելդ, ու ըրած գործքերդ փրկիչ մը ընել է:

5. **Աշխարհասիրութեան ոգին**՝ դարձի չեկած սրտի մը մէկ ստոյգ ապացոյցն է: Մարկ. Ժ. 22: Յովհ. Բ. 14—16: Աս մեղքը շատ ան-

Digitized by Google

կամ Քրիստոնէական յօժարամիտ դաւանութեանը գեղեցիկ երեւոյթին տակ պահուըտած կ'ըլլայ։ Անոր մէջ անանկ մէկ խաբելու զօրութիւն մը կայ որ շատ անգամ թէեւ որչափ ալ որ ուրիշները կրնան տեսնել ան տեսակ մարդուն աշխարհասէր ըլլալը, ինքը անիկայ չտեսներ. բայց աշխարհին ետեւէն երթալուն համար՝ այնքան պատճառանքներ ու պատրուակներ ունի որ իր աչուըները կը կուրցընէ ու ինք իր անձը խաբելով կը կորսուի։

6. Ատելութիւն ունենալ անոնց դէմ որ կը հակառակին ինչ երկնից [illegible] ըրած են։ Կրօնասէր մարդիկներ սեպուիլ ուզողներէն շատերը ուղղակի Աւետարանին կանոնին՝ Քրիստոսի օրինակին ու Աստուծոյ բնութեանը դէմ իրենց սրտին մէջ ոխ կը պահեն, ու չարին տեղը չար կը հատուցանեն։ Աս տեսակ մարդիկը մաղձի դառնութեան ու թշուառութեան վիճակի մէջ են։

Ով ընթերցող, ասոնցմէ բան մը քեզի չ՞դըպչիր։ Ո՛հ քննէ՛, ու քննէ նորէն՝ ու քու սրտիդ հետ սաստիկ կերպով դատաստանի մտիր Աստուծմէ վա՜յ կայ քեզի՝ թէ որ կամաւոր ագիտութեան մէջ գտնուիս, արտաքին կրօնական բաներուն գոհ ըլլաս. քու անձիդ վրայ վստահ ըլլաս՝ աշխարհասիրութեան մէջ ընկղմած կամ չարութեամբ թունաւորուած. թէ որ ասոնցմէ մէկը քու վիճակդ ըլլայ՝ ստոյգ է որ դուն դարձի եկած չես։

7. Անփառասիրութիւն։ Թէ որ մարդոց գովքը Աստուծոյ գովեստէն աւելի կը սիրես, ստոյգ է որ տակաւին քու մեղացդ մէջն ես։ Թէ որ բնաւ չտեսար ու չողբացիր քու սրտիդ ամբարտաւանութեանը վրայ, Աստուծոյ դարձած ըլլալու տեղը, անոր դէմ ապստամբ ես։ Աս մեղքը շատերուն սրտին մէջ կը տիրէ՝ որ իրենք չեն գի-

Digitized by Google

տեր, ու իրենք իրենց անձին ամենևին տեղեակ չեն ։ Յովհ. Թ. 40.

8. Ճշմարտասիրութեան տերեւը։ Բ Տիմ. Գ. Է։ *Ճշմարտութեան ետևէ եղողը՝ Աստուծոյ կենդանուոյն առած է։ Ասիկայ ուրեմն շատ մէկ գէշ նշան մըն է։ Թէ որ մարմինին իր ազատութիւնը տաս, թէ որ փոխանակ ուրանալու և սանձելու՝ փայփայես և ուզածն ընես, թէ որ քու զուարճութիւնդ՝ զգայարանացդ ուզածը կատարելն է, կըրօնքին ո՛ր կերպարանքը որ կ'ուզես ունեցիր՝ Տէր Յիսուսին չես ծառայեր, այլ ստուգիւ դարձի չեկած մէկն ես։* Հռովմ. ԺԶ. 18։ Ը. 8։ *Անոնք որ Քրիստոսինն են՝ իրենց մարմինը խաչը կը հանեն, և հոգ կը տանին որ յաղթեն անոր, զսպեն անիկայ իբրև իրենց թշնամին ։* Գաղ. Ե. 24։

Մարմնաւոր ապահովութիւնը, կամ ենթադատութեամբ արդէն ինքզինքը ապահով վիճակի մէջ ըլլալ յուսալը, շատ վտանգաւոր է։ Շատերը կ'ըսեն թէ խաղաղութիւն և ապահովութիւն է, նոյն ատենը որ կորուստը յանկարծ անոնց վրայ կը հասնի։ Շատերը կ'ուզեն, և մինչև անգամ հաստատ միտքերնին կը դնեն ինքնիրեննին յուսալու, շատ թեթև հիմ մըն ալ ունենալով՝ թէ իրենց վիճակը աղէկ է, ու անոր համար ալ փոփոխութիւն մը չեն փնտռեր՝ ու ասանկով իրենց մեղացը մէջ կը կորսուին։ Խաղաղութեան մէ՞ջ ես։ Ի՞նչ հիման վրայ հաստատած ես անիկայ։ Սուրբ Գրոց խաղաղութի՞ւնն է արդեօք։ Քու հոգւոյդ՝ բնաւորութեանդ՝ խօսակցութեանդ և կենցաղավարութեանդ մէջ ճշմարիտ հաւատացեալ մը ըլլալու որոշիչ նշանները կա՞ն։ Թէ որ չէ, ուրիշ որ և իցէ խռովութենէն աւելի՝ աս խաղաղութենէն վախցի՛ր. և գիտցիր որ մարմնաւոր խաղա-

Digitized by Google

գութիւնը ընդհանրապէս ամենէն աւելի հոգին մեռցընող թշնամին կ'ըլլայ։

Դու հիմա՝ ո՛վ խղճմտանք, կատարէ քու պաշտօնդ։ Խօսէ՛ աս գրուածները լսողներուն կամ կարդացողներուն՝ թէ՛ դուրսը և թէ տան մէջ։

Թէ որ դուն աս նշաններէն անոր վրայ գտնես, շատ պիղծ ըլլալը իրեն ըսելու ես։ Ներանց սուտ մի՛ առներ, խաղաղութիւն է՝ մի՛ ըսեր անոր, որուն որ Աստուած խաղաղութիւն է չըսեր։ Թո՛ղ բընաւ մէկ ցանկութիւն մը քեզ չհաճեցընէ. ո՛չ անձնասիրութիւնը՝ ոչ ալ մարմնաւոր նախապաշարումը քեզ կուրցընէ։ Դարձի եկած է՞ անանկը, թէ չէ։ Արդեօք ինք իր անձին որ և իցէ կերպով մեղքի թշնամութիւն կ'ընէ՞, թէ չէ։ Ամէն բանէն աւելի արդեօք ճշմարտապէս Աստուած կը սիրէ՞, անիկայ կը յարգէ՞, և անոր կը հաճի՞, ու անով կը զուարճանա՞յ, թէ չէ։ Մեղքին ինչ ըլլալուն վրայ սրտանց բոլորովին համոզուե՞ր է. ինք իր անձին վրայ ունեցած բոլոր ապաւինութիւնը մէկ դի ձգե՞ր, ու ինք իր անձը մեղքէն հանելով՝ ինքզինքը բոլորովին Տէր Յիսուս Քրիստոսի տուե՞ր է։ Կամ թէ՝ մինչև աս օրս տգիտութեան իշխանութեանը տակը կը գըտնես. կամ պղծութեան տիղմին մէջ, կամ աղօթքէ հեռու, Աստուած չճանչցող, Աստուծոյ խօսքին զանցառութիւն ընող, ու աս ներկայ աշխարհս սիրող։ Իր սիրտը չարութեամբ եռացող, կամ ցանկութեամբ այրող, կամ իր ապահովութեանը ետևէն գացող կը գտնես։ Ուրեմն մէկ դի դիր անիկայ. իր բաժինը սրբոց հետ չէ. պէտք է որ վերստին ծնանի, պէտք է որ դարձի գայ, ու Յիսուս Քրիստոսով նոր ստեղծուած մը ըլլայ. ապա թէ ոչ՝ չկրնար երկինք մտնել։

Digitized by Google

Այն դարձի չեկող հոգւոյն վիճակը անանց անպատմելի կերպով սոսկալի է՝ որ եթէ մէկը միայն կարող ըլլայ դեռ դարձի չեկած ըլլալուն վրայ մարդիկը համոզելու, անմիջապէս պիտի որոշէին որ դարձի գալու գործը լմննալու է։ Բայց չորքացած անձին վրայ անանկ դանդաղութեան և թմրութեան հոգի մը կը տիրէ՝ որ թէպէտ և դարձի չեկած ըլլալուն վրայ համոզուի, սակայն և այնպէս տակաւին անհոգ կը մնայ. և աշխարհային հոգերով ու գործերով, կամ զգայական հեշտութիւններով, ապականեալ ցանկութիւններով և ցած փափաքներով խղճմտանքին ձայնը կ'ընկղմի. և մեղաւորները՝ քանի մը պաղ փափաքներ ունենալու, և զղջումի գալու և աղէկնալու ընդհանուր դիտաւորութենէն անդին չեն անցնիր։ Ուստի ջանք կ'ընեմ ցոյց տալու քեզի,

Դ. Անդարձ Վիճակին Նշանակութիւնը։

1. Անհուն Աստուածը քեզի դէմ է՝ քանի որ վերստին ծնած ու նորոգուած չես։ Եւ հաւատա որ՝ կենդանի Աստուծոյ ձեռքը իյնալը շատ սոսկալի բան մը ըլլալը, իր արդար բարկութիւնը քեզի դէմ բորբոքած ատենը պիտի յայտնուի։ Աստուծոյ պէս բարեկամ մը չկայ, ոչ ալ անոր պէս թշնամի մը։ Որչափ որ երկինքը երկրէն բարձր է, այնչափ ալ որ և իցէ աշխարհային նեղութեան մէջ իյնալէն աւելի սոսկալի պիտի ըլլայ կենդանի և բարկացեալ Աստուծոյ ձեռքն իյնալը։ Շատ չանցած բուն Աստուած ինքը պիտի ըլլայ քեզ տանջողը. քու կորուստդ Տէրոջը ներկայութենէն պիտի գայ։ Տօփեթը՝ պատժոյ տեղը՝ խորունկ և լայն է. անոր դէզը կրակ և շատ փայտ է. ու անիկայ Տ'րոջը շունչը ծծումբի հեղեղի պէս պիտի բռնկցընէ։ Եսայ. Լ. 33։ Եւ թէ որ

Digitized by Google

Աստուած քեզի դէմ ըլլայ, ո՞վ պիտի ըլլայ քու կողմէդ։ Թէ որ մարդ մը Տէրոջը դէմ մեղք գործէ, անոր համար, ո՞վ աղաչանք պիտի ընէ։ Ա Թագ. Բ. 25։ Մեղաւոր՝ Աստուած քու թշնամիդ ըլլալը լսելդ, քու սրտիդ դաշոյնի մը պէս չ՚ազդեր։ Ո՛հ դուն ո՞ւր պիտի երթաս։ Դուն քեզ ո՞ւր պիտի ծածկես։ Բնաւ յոյս չկայ՝ մինչև որ քու զէնքերդ վար չձգես և թողութիւն չխնդրես, ու Քրիստոս քեզի բարեկամ ու քու խաղաղութիւնդ չընես։ Ողորմութիւն և փրկութիւն կ՚առաջարկուի քեզի հիմա անոր միջոցովը։ Բայց թէ որ դուն քու մեղքերդ չձգես ու բոլորովին Տէրոջը չդառնաս, Աստուծոյ բարկութիւնը քու վրադ կը մնայ, ու քեզի դէմ ըլլալը կ՚իմացընէ Եզեկիէլ մարգարէին ձեռքով. "Անոր համար Տէր Եհովան այսպէս կ՚ըսէ. Ահա ես քեզի դէմ եմ"։

2. Բոլոր իր ստորոգելիները քեզի դէմ են։ Իր Ամենազօրութիւնը վառեալ բոցափայլ սուրի պէս՝ քեզի դէմ պատեանէն դուրս ելած է։ "Թէ որ փայլակի պէս սուրս սրեմ, ու ձեռքս դատաստանի երկնցընեմ, իմ թշնամիներուս վրէժխնդրութիւն պիտի ընեմ, և իս ատողներուն հատուցում ընեմ։ Իմ նետերս արիւնով պիտի արբեցընեմ"։ Բ Օրէն. ԼԲ. 41, 42։ Աստուածային արդարութիւնը շատ ճիշդ է. մինչև վերջին լուման ամբողջ հատուցուելու է. բարկութիւն և սրտմտութիւն կը սպառնայ, նեղութիւն և տառապանք՝ ամէն մարդու վրայ որ չար կը գործէ։ Հռով. Բ. 9։ Կ՚անիծէ "Ամէն մարդ որ Օրէնքին գիրքը ամէն գրուածներուն մէջ չկենար՝ որ անոնք կատարէ"։ Գաղ. Գ. 10։ Ան մեղաւորը՝ որ տակաւին թողութիւն չէ առած, և կը զգայ իր թշուառութիւնը, անանկին՝ Աստուծոյ արդա-

Digitized by Google

րութիւնը, աւազակին՝ Դատաւորին դիմացը ելլելէն, և ատեանին առջևը ներկայանալէն, կամ մահապարտին՝ դահիճին սուրը, և կամ կախաղանը տեսնելէն աւելի սոսկալի է։ Երբոր անսահման Արդարութիւնը կենաց կամ մահուան վճիռ տալու կը նստի, ո՜հ ինչ սարսափելի բան կ'ըլլայ թշուառ մեղաւորին վիճակը։ "Կապեցէ՛ք անոր ոտքերը և ձեռքերը, և առէ՛ք ու հանեցէ՛ք անիկայ դուրսի խաւարը. հոն՝ պիտի ըլլայ լաց՝ ու ակռաներ կճռցընել"։ Մատթ. ԻԲ. 13։ "Ասկէ դի՛ գացէք ինծմէ անիծեալներ՝ յաւիտենական կրակին մէջը"։ Մատթ. ԻԵ. 41 Մտածէ՛ ասոնց վրայ՝ ով քու դատուելու խիստ արդարութեանդ համեմատ. և ինչպէս որ կենդանի է Տէր Աստուած՝ ու մահուան վճիռը քեզի դէմ տրուիլը պիտի չսես, թէ որ շուտով դարձի չգաս ու վերըստին չծնիս։

Անսահման մեծութիւն ունեցող Աստուծոյ զօրաւորինը քեզի դէմ է. Իր զօրութեան փառքը պիտի յայտնուի անոնց զարմանալի "Պատուհասովը՝ որ Աստուած չեն ճանչնար ու Աւետարանին չեն հնազանդիր"։ Բ Թես. Ա. 8, 9։ Իր զօրութիւնը պիտի յայտնէ անոնց տրուած պատիժներուն սաստկութիւնովը։ Հռովմ. Թ. 22։ Աղէկ կ'ըլլար որ բոլոր աշխարհք քեզի դէմ զէնք առած ըլլային, քան թէ Աստուծոյ ամենակարող զօրութիւն. քեզի դէմ եղած ըլլար։ Իր ձեռքէն փախչելու՝ իր բանտէն ազատելու հնարք չկայ։ Անոր զօրութեանը որոտումը ո՞վ կրնայ իմանալ։ Ապերջանիկ մարդը՝ անձամբ զգալովը պիտի հասկընայ որ, "Եթէ անոր հետ վիճաբանիլ ուզէ, հազարէն մէկուն չկրնար անոր պատասխան տալ։ Անիկայ ուժով կարող է։ Ո՞վ անոր դէմ իր սիր‑

Digitized by Google

որ խստացուցեր ու յաջողութիւն գտեր է» : Յոբ. Թ. 3, 4 : Եւ դուն ասանկ մէկ ամենակարող թշնամիի մը պիտի՞ համարձակի՞ս դէմ ելլելու : Մտք իմացէք ասիկայ՝ կ՚ըսէ ինքը «Ով դուք Աստուած մոռցողներ, չըլլայ որ ձեզ պատռեմ, և ազատող մըն ալ չգտնուի» : Սաղ. Ծ. 22 : «Վա՜յ անոր՝ որ իր Ստեղծողին հետ կը վիճի» : Եսայ. ԽԵ. 9 : Գիտցիր ասիկայ՝ ով մեղաւոր, սոսկալով՝ որ անսահման Աստուծոյ բոլոր սպառնալիքները քու կորստեանդ համար երդում ըրածի պէս՝ մէկ տեղ կապակցեալ են : Եզեկ. Գ. 18 : Եւ դուն ի՞նչ պիտի ընես : Ո՞ւր պիտի փախչիս : Թէ որ Ամենատեսն Աստուած ուր որ ըլլաս կը գտնէ, դուն չես կրնար փախչիլ : Թէ որ ճշմարիտ և հաւատարիմ Աստուած՝ իր երդումը պիտի կատարէ, դուն պիտի կորսուիս. և թէ որ ամենակարողն Աստուած՝ քեզ տանջելու զօրութիւն ունի, դուն բոլորովին թշուառ պիտի ըլլաս՝ թէ մարմնով և թէ հոգւով, բոլոր յաւիտենականութեան մէջ՝ մինչև որ բոլոր սրտովդ Տէրոջը չդառնաս :

Քու բոլոր մեղքիդ յանցաւորութիւնը լեռան պէս վրադ դիզուած է : Դուն ասիկայ չես զգար, բայց աս է որ քու թշուառութեանդ վրադ կը հաստատէ : Մեղքը՝ որչափ ալ որ հիմա թեթև բան մը համարես, օր մը պիտի հասկընաս որ չներուած մեղքին յանցաւորութիւնը անտանելի ծանր բեռ մըն է : Ո՜հ ի՞նչ ըրաւ անիկայ Աստուած և մարդ եղող Յիսուս Քրիստոսին : Իր երակներուն մէջէն անգամ արիւնը դուրս մղեց, և իր սիրտը փորին մէջ մոմի պէս հալեցուց : Սաղ. ԻԲ. 14 : Եւ թէ որ կանաչ ծառին, այսինքն՝ սուրբ և անմեղ փրկչին՝ այնպէս ըրաւ, ինչ պիտի ընէ չոր

Digitized by Google

ծառին, այսինքն քեզի՝ մեղաւոր, և Աստուծոյ դէմ յանցաւոր ապստամբիդ՝ որ չոր փայտի պէս, պտուղ կրակին յարմար վառելի նիւթ մըն ես։ Ո՛հ ժամանակին աս քու վիճակիդ վրայ մտածէ։ Արդեօք առանց դողալու կրնա՞ս աս սպառնալիքներուն վրայ խորհիլ, "Ձեր մեղացը մէջ պիտի մեռնիք"։ Յովհ. Ը. 21։ Ո՛հ, բանտի՝ ստորերկրեայ արգելանոցներու մէջ մեռնիլը աւելի աղէկ պիտի ըլլար՝ քան թէ քու մեղացդ մէջ մեռնիլը։ Թէ որ մահը՝ ինչպէս որ ստուգիւ բոլոր քու հանգստութիւններդ պիտի վերցընէ, անանկ ալ թէ որ քու մեղքերդ ալ վերցընէր, մեծ ազատութիւն պիտի ըլլար. բայց քու մեղքերուդ բոլորն ալ ետեւէդ պիտի գան՝ նոյն ատենը որ բոլոր բարեկամներդ քեզ կը ձգեն, և աշխարհային վայելքներդ ձեռքէդ կ'առնուին։ Մեղքերդ՝ բանտարկեալի մը պարտքերուն պէս, քու հետդ պիտի չմեռնին. այլ անոնք քու հետդ դատաստանի պիտի երթան, հոն՝ քու դատախազներդ ըլլալու. և անոնք ամէնը քու հետդ դժոխք պիտի երթան, հոն՝ քեզ տանջողներն ըլլալու։ Ո՛հ նայէ ուրեմն ժամանակին պարտաւորութիւններուդ վրայ, թէ Աստուծոյ պատուիրանքներուն ամէն մէկուն դէմ որչափ պարտք ունիս իր հաշիւին մէջ. և թէ՝ ինչպէս իր սուրբ օրէնքներուն ամէն մէկը՝ քեզ դատաւորին մատնելու պատրաստ են։ Մտածէ՛ ուրեմն թէ ի՞նչ պիտի ընես, երբոր անոնց բոլորը մէկէն քու վրադ իյնան։ Քու խղճմտանքիդ աչուըները բաց ասոր վրայ խորունկ մտածելու համար, մինչև որ դուն քեզմէ բոլորովին յուսահատիս՝ ու դէպ 'ի Քրիստոս դիմելու, և ապաստանի տեղ գտնելու, և քու առջևդ դրուած յոյսը ամուր բռնելու համար իրեն վազե-

Digitized by Google

ըլու տիպուխս։ Եզր. Զ. 18։

Դու կատաղի ցանկութիւններդ՝ քեզ թշուառաբար գերի կ՚ընեն։ Դանի որ դարձի եկած չես, մեղքին բուն ծառան ես. քու վրադ կը տիրէ անիկայ, ու իր իշխանութեանը ներքև կը պահէ քեզ՝ մինչև որ Աստուծոյ ուխտին կապանքներուն մէջ մտնես։ Մեղքին պէս անգութ բռնաւոր չկայ։ Երդեօք մարդուն սիրտը սաստիկ պիտի չվիրաւորի՞՝ տեսնելով որ բազմաթիւ խեղճ արարածներ կը վազեն և կը ճգնին, ամէնքն ալ իրենց այրելուն համար վառելիք նիւթ տանելու Բայց սակայն մեղքի ծառայողներուն գործը ա է։ Մինչև անգամ իրենց անիրաւ շահուն մէջ իրենք զիրենք օրհնողները՝ քանի որ կ՚երգեն ու հեշտութեան մէջ կը լողանան, անոնք իրենց վրայ միայն բարկութիւն և վրէժխնդրութիւն կը դիզեն. և իբրև թէ՝ եղ կը թափեն որ բոցը աւելի սաստկանայ։ Ո՞վ է որ պիտի ուզէ այսանկ տէրոջ մը ծառայելու՝ որ այսանկ տաժանելի գործ մը ունի, և որուն վարձքը մահ և կործանում է։ Հռովմ. Զ. 23։

Թէպէտ և խղճմտանքը հիմա քնացած է, բայց երբոր մահն ու դատաստանը խելքդ գլուխդ բերէ՝ ան ատենը պիտի իմանաս ամէն մէկ հարուածքին անհնարին սաստկութիւնն ու տառապանքը։ Մեղաւոր ըլլալուն վրայ համոզուած մարդը, մեղքին թշուառ գերութեան աղէկ մէկ օրինակը կրնայ տալ։ Խղճմտանքը իր վրան կը վազէ. ու անոր վախճանը ինչ ըլլալիքը իրեն կ՚իմացընէ. բայց տակաւին անանկ գերի մըն է ինք իր ցանկութիւններուն՝ որ բաց աչքով գահավէժ առաջ կ՚երթայ, մինչև որ անհուն և յաւիտենական կորուստեան մէջն իյնայ։ Ի՞նչ կը խորհիս դուն՝ ո՞վ

Digitized by Google

մարդ, ո՛վ կին, յաւիտեանս յաւիտենից դժոխքին մէջ մնալուն վրայով. “Մ՛իթէ քու սիրտդ կրնա՞յ դիմանալ, կամ թէ ձեռքերդ կրնա՞ն ուժովնալ այն օրերը՝ որ ես ձեզի հատուցում պիտի ընեմ”, կ՚ըսէ Զօրաց Տէրը։ Լափող կրակին մէջ կրնա՞ք մնալ, երբոր բոլոր ձեր մարմինն ու հոգին սաստիկ կրակի մէջ տաքցած կայծեր հանող երկաթի պէս՝ բոլորովին Աստուծոյ ահաւոր վրէժխնդրութեան ձեռքը իյնան։ Դուն մինչև անգամ իր մէկ մատին ուժին տակը կը ճնշիս, ու մեռնելդ ուզելու պատրաստ կ՚ըլլաս. ուստի իր Ամենակարող բազկացը ուժին դուն ինչպէ՞ս պիտի դիմանաս։ Ի՞նչպէս պիտի դիմանաս, երբոր անմահութիւնը՝ քեզի թշուառութիւն, ու անբանի մը մահուամբ մեռնիլն ու ոչնչանալը՝ անանկ երջանկութիւն պիտի ըլլայ, որ բոլոր յաւիտենականութեան մէջի բաղձանքն ու Ովկիանոսի չափ արտասուքը՝ բնաւ ծախու առնելու կարող պ՚տի չըլլան։ Ան չար օրը հիմա կրնաս հեռացընել, ու խնդումի և զուարճութեան մէջ ըլլալ, և Տէրոջը երկիւղը մոռնալ. բայց դուն ի՞նչպէս պիտի դիմանաս՝ երբոր քեզ տանջանքներու մէջ ձգէ, ու անվախճան ցաւոց մէջ թողու։ Մէկ խօսքով, երբոր “տանջանքին ծուխը ելլէ յաւիտեանս յաւիտենից”, ու դուն բնաւ հանգիստ չունենաս՝ ոչ գիշեր ու ոչ ցերեկ, ոչ ալ խղճմտանքի հանգստութիւն, ու ոչ ոսկորներուդ մէջ հանգըստութիւն՝ հապա մշտնջենաւորապէս զզուանք ու զարմանք և անէծք ու նախատինք ըլլաս։ Ո՛հ մեղաւոր՝ անմիջապէս կեցիր և աս սոսկալի վիճակը միտքդ բեր։ Դու աչուըներդ մի կուրցըներ. կամաւ դուն քեզ մի խաբեր. տես քու ողբալի թշուառութիւնդ, քանի որ դեռ կրնաս առջևն

Digitized by Google

առնել. մտածէ թէ բարկութեան աման ըլլալը ինչ է, որուն մէջ Տէրը իր տանջողական բարկութիւնը պիտի թափէ՝ որչափ ատեն որ ինքը կենդանի է։

Ու արդեօք ճշմարի՞տ է ասիկայ։ Դու թշուառութիւնդ ասիկա՞յ է։ Այո՛, ինչպէս որ Աստուծոյ էութիւնը ճշմարիտ է՝ անանկ ալ ասիկայ։ Աղէկ է որ աչուըներդ բանաս ու հիմակուց տեսնաս՝ քանի որ դեռ դարման կրնաս ընել, քան թէ կուրցընես դուն քեզ ու կարծրացընես՝ մինչև որ քու յաւիտենական ցաւովդ զգաս ան բաները, որոնց որ առաջ չէիր ուզեր հաւատալ։ Ու քանի որ ասիկայ ճշմարիտ է, արդեօք այսպիսի պարագայի մը մէջ կ'ուզե՞ս ժամավաճառ ըլլալու տնտնալ։ Ո՜հ երանի թէ արթնցընէիր աս քնացողը։ Ո՞վ է աս մարմինին մէջ բնակողը։ Իմացականութիւն ունեցող բանական հոգի կա՞յ արդեօք անոր մէջ։ Բանականութիւն ունեցող հոգի մը ըլլալով, այնչափ անբանութեան վիճակի հասա՞ծ ես՝ որ քու անմահ ըլլալդ մոռնաս, ու երևակայես թէ դուն ալ անասուններուն պէս պիտի կորսուիս։ Ով ապերջանիկ հոգի՝ դուն մարդոց փառքը, հրեշտակներուն ընկերը, ու Աստուծոյ պատկերն էիր. դուն՝ որ աշխարհիս մէջ Աստուծոյ երեսփոխանն էիր, ու երկրի վրայ եղած բոլոր ստեղծուածներուն մէջ գերագոյն պատիւ ունէիր, և քու Արարչիդ բոլոր գործքերուն վրայ իշխանութիւն։ Հիմա զգայարանաց գերի ու քու ախորժակիդ պէս ցած կուռքի մը ծառա՞յ եղած ես. ու ան ալ չէ թէ գերագոյն երջանկութեան մը համար՝ այլ միայն փոքրիկ աշխարհ մը վաստըկելու համար, որն որ քու հոգևոր և անմահ բնութեանդ՝ փայտի տաշուքը և աղբը որ-

Digitized by Google

չափ որ յարմարութիւն ունին, ան ալ այնչափ ունի ։ Ո՜հ ինչո՞ւ չես խորհիր թէ յաւիտեանս ուր պիտի ըլլաս ։ Մահը մօտ է, Դատաւորը դրանը քովն է ։ Քիչ մը ատենէն ետև, ալ ժամանակ պիտի չմնայ ։ Եւ դուն քու անձդ վտանգի մէջ դնելով՝ ասանկ վիճակի մը մէջ պիտի շարունակե՞ս, որուն մէջ թէ որ բռնուիս՝ դուն անդարմանելի թշուառութեան մէջ պիտի իյնաս ։

Ելի՛ր կանգնէ՛ մեկեն 'ի մէկ, և փախի՛ր. փախչելու միայն մէկ դուռ մը կայ, ու ան ալ դարձի գալուն նեղ դուռն է ։ Մինչև որ անկեղծաբար բոլոր քու մեղքերէդ չդառնաս, ու Յիսուս Քրիստոսի չգաս, ու անիկայ իբրև քու Մարգարէդ՝ Քահանադ և Թագաւորդ չընդունիս, և սրբութեան ու կենաց նորոգութեան մէջ չքալես, գիտցա՛ծ եղիր որ՝ ինչպէս որ Տէրը կենդանի է, անանկ ալ քու անտարակոյս քանի մը օրէն կամ գիշերէն ետև՝ դժոխքէն դուրս ըլլալդ՝ անոր մէջն ըլլալէդ աւելի ստոյգ չէ ։ Ո՜հ ուրեմն Աստուծոյ հետ մի՛ հակառակիր ։ Ապաշխարէ՛ և դարձի՛ եկուր, որ պէս զի ատոնց մէկը քու վրադ չգայ ։ “Տէրը փնտռեցէ՛ք, քանի որ անիկայ կը գտնուի. անիկայ կանչեցէ՛ք, քանի որ անիկայ մօտ է ։ Թո՛ղ ամբարիշտը իր ճամբայէն՝ ու անօրէն մարդը իր խորհուրդներէն հրաժարի, և Տէրոջը դառնայ, ու անիկայ պիտի ողորմի անոր. ու մեր Աստուծոյն, ինչու որ անիկայ առատապէս կը ներէ” ։ Եսայ. ԾԵ. 6, 7 ։

Ինչպէս և դարձի գալուն հարկաւորութեանը, և դարձի չեկողներուն թշուառութեանը վրայ մինչև հիմա ըսուածները բաւական կրնայ համարուիլ, որ խելքը գլուխը եղող մարդ մը՝ անմիջապէս Աստուծոյ դառնալու հաստատ որոշում ընե-

Digitized by Google

լու կ'առաջնորդէ, սակայն գիտնալով որ մարդուս անկեալ վիճակին մէջ իր սիրտը ամէն բանէն աւելի խաբեբայ ու խիստ չար է, հարկաւոր կը սեպեմ անոնց վրայ յաւելցընել,

Ե. Դարձի գալու համար ուրիշ շարժառիթներ։

Աստուած՝ որ քեզ ստեղծեց, խիստ մեծ բարերարութեամբ քեզ կը հրաւիրէ։ Իր ամենամարդասէր և ողորմած բնութիւնը՝ քեզ կը քաջալերէ իրեն գալու։ Ինքը գթած, երկայնամիտ ու բազումողորմ է։ Սաղմ. ՁԶ. 15։ Ասիկա մէկ մեծ փաստ մըն է մեղաւորները համոզելու որ դարձի գան։ «Ձեր Տէր Աստուծոյն դարձէք. վասն զի անիկայ ողորմած ու գթած, երկայնամիտ ու բազումողորմ է»։ Յովել. Բ. 13։ Իր քաջալերական կոչումները ու խոստումները ձեզ կը հրաւիրեն։ Ո՜հ ողորմութիւնը ձեզի ինչպէս սաստիկ թախանձող մըն է։ Ձեր ետևէն ի՛նչպէս սիրով կը կանչէ. «Դարձի՛ր ո՛վ ապստամբ Իսրայէլ՝ կ'ըսէ Տէրը. իմ բարկութիւնս ձեր վրայ չեմ թափեր. քանզի ես ողորմած եմ, կ'ըսէ Տէրը. յաւիտեան ոխ չեմ պահեր. միայն թէ քու անօրէնութիւնդ ճանչցիր. Ով ապստամբ որդիք՝ դարձէ՛ք, ես ձեր ապստամբութիւնները կը բժշկեմ»։ Երեմ. Գ. 12, 13. 22։ Ո՜հ ինչպէս ողորմութեան ամոքիչ խօսքեր են։ Եւ արդեօք քու սիրտդ անոնցմով չ՞հալիր։ Ո՜հ, երանի թէ այսօ՛ր անոր ձայնը մտիկ ընէիր ու հնազանդէիր։

Քեզի քաջալերութիւն տալու համար պէտք է աս ալ իմացընեմ որ՝ եթէ հիմա դուն Տէրոջը դառնաս, ինքը քեզի անմիջապէս խիստ մեծ օգտութիւններ պիտի տայ։ Ինքը պիտի ազատէ քեզ՝ բազմաժամանակեայ մեղքերուդ ամէն զօրութենէն։ Սատանային զօրութենէն, ու աս ներ-

Digitized by Google

ւայ չար աշխարհիս չարիքներէն ալ։ Յաջողու-
թիւնը՝ քեզի վնաս պիտի չընէ, ու ձախորդութիւ-
նը՝ քու օգտուիդ համար պիտի ըլլայ։ Ինքը քեզ
ժամանակին՝ գերեզմանին զօրութենէն ալ պիտի
ազատէ, ու «Զարհուրանաց Թագաւորը», քեզի
խաղաղութեան աւետաբերի մը պէս պիտի ընէ։
Օրէնքին քեզ կալանաւոր բռնելէն պիտի փրկէ,
ու անէծքը՝ քեզի օրհնութեան պիտի փոխուի։
Ինքը քեզ չէ թէ միայն թշուառութենէ պիտի
ազատէ, այլ նաև ամենառատ բարիքներ պիտի շը-
նորհէ։ Քեզի պիտի ընծայէ ինքզինքը, ու քե-
զի բարեկամ և հայր պիտի ըլլայ։ Ինքը արև ու
վահան պիտի ըլլայ քեզի. մէկ խօսքով, ինքը քե-
զի Աստուած պիտի ըլլայ։ Ու ասկէ աւելի ի՞նչ
կրնայ ըսուիլ։ Քու մարմնոյդ վրայ խօսելով՝
քեզի աղէկ՝ հարկաւոր և պատշաճ եղած որ և
իցէ աղէկ բանէ քեզ ամենևին պիտի չզրկէ։ Իսկ
քու հոգւոյդ վրայ խօսելով՝ քու մեղացդ թողու-
թիւն պիտի տայ, քու անձդ ու ծառայութիւն-
ներդ պիտի ընդունէ, քու աղօթքներդ պիտի լը-
սէ, ու անոնց պիտի պատասխանէ. քեզի փառաց
ժառանգութիւն պիտի տայ, ու քեզ՝ իր շնորհ-
քովն ու Սուրբ Հոգիովը անոր պիտի յարմար-
ցընէ։

Զ. Թէ որ դուն հիմա դարձի գալու կարօտ
ըլլալդ կ'իմանաս, ու անոր կը փափաքիս, ես աս
տեղ բոլորը կը վերջացընեմ՝ անիկայ ձեռք բե-
րելու համար՝ մէկ քանի խրատներ ալ յաւելցը-
նելով։

1. Քու մեղացդ վրայ պէտք եղած զգացումը ստա-
ցիր։ Մինչև որ յոգնած ու ծանրաբեռնած չըլ-
լաս ու մեղքէն ձանձրանաս, հանգիստ ու բը-
ժըշկութիւն գտնելու համար Քրիստոսի պիտի չը-

գաս։ Խորհրդածութիւն ըրէ ուրեմն քու մեղացդ թուոյն վրայ։ Դաւիթին սիրտը կոտրեցաւ ասոր վրայ մտածելուն։ Ետի՛դ նայէ՛ ու տես թէ՝ ո՞ւր տեղն ու ո՞ր ժամանակն էր ան, որ դուն մեղք չգործեցիր։ Ներսդ նայէ՛ և տես թէ՝ մարմնոյդ կամ հոգւոյդ մէջ ո՞ր մասը կամ ո՞ր կարողութիւնը կը գտնաս, որ մեղքով թունաւորեալ չէ։ Ո՞ր պարտքդ կատարեցիր՝ որ անօրէնութիւնով ապականած չէր։ Ո՜հ ինչ մեծ է քու մեղացդ թիւը։ Քու հոգիդ որ կը սիրես՝ բարեկամս, մեղքը չնչին կամ թեթև բանի տեղ մի դներ։ Մեղքին բնութիւնը սորվէ, մինչև որ սկսի քու սիրտդ վախնալ և անկէ զզուիլ։ Քու մասնաւոր մեղքերուդ ծանրութեանը վրայ խորհրդածութիւն ըրէ, թէ ինչպէս Աստուծոյ բոլոր տուած խրատներուն ու պատուիրանքներուն և ողորմութիւններուն դէմ մեղանչեցիր։ Բոլոր քու աղօթքներուդ ու խոստմունքներուդ, որոշումներուդ ու սգալուդ, պարտաւորութեան ուխտերուդ և հնազանդութեան դէմ ալ։ Քու սիրտդ սաստիկ մեղադրես աս բաներուն համար, մինչև որ ամօթով ըլլայ՝ ու դուն քու վրադ ալ չմեծամտիս։ Խորհըրդածութիւն ըրէ թէ քու մեղքիդ ինչ կը վայլէ։ Ան երկինքն ՚ի վեր քեզի դէմ վրէժխնդրութիւն կ՚աղաղակէ։ Իր արժանաւոր վարձքը մահ է։ Աստուծոյ անէծքը՝ քու հոգւոյդ ու մարմնոյդ վրայ կը բերէ։ Խօսքով կամ մտածութիւնով եղած ամենաթեթև մեղքը՝ քեզ Ամենակարող Աստուծոյ անհուն բարկութեանը տակ կը ձգէ։ Ո՜հ ուրեմն՝ ինչ բարկութեան, ինչ ծանր անէծքի, ինչ սոսկալի վրէժխնդրութեան արժանաւոր կ՚ըլլան քու միլիոնաւոր մեղքերդ։ Ամէն մեղքերէդ վեր, քու միտքդ՝ քու բնութեանդ մեղքին վրայ

Digitized by Google

հաստատէ։ Մորվէ թէ որչափ խորունկ, որչափ տեւողական, որչափ ընդհանուր է քու բնական ապականութիւնդ։ Նս է որ քեզ ամէն աղէկ բաներէն ետ կը բռնէ, ու ամէն գէշ բաներու դիւրամէտ կ՚ընէ։ Նսիկայ՝ քու սրտիդ կուրութիւն և ամբարտաւանութիւն, նախապաշարմունք և անհաւատութիւն բերաւ. քու կամացդ՝ շարունակ թշնամութիւն և յամառութիւն. քու յօժարութեանցդ՝ անկարգութիւն և անկանոնութիւն, քու խղճմտանքիդ՝ անզգայութիւն և անհաւատարմութիւն. մէկ խօսքով՝ ասիկայ քու հոգւոյդ ամէն մէկ զօրութիւնը կարգէն դուրս հանեց, և սրբութեան բնակարան մը ըլլալու տեղը՝ չարութեան լուալիք մը ըրաւ։ Նսիկայ պըղծեց և խանգարեց բոլոր քու անդամներդ, ու անոնք անիրաւութեան գործիք՝ ու մեղաց ծառայ ըրաւ։ Նւ դուն՝ ալ պիտի խօսի՞ս քու աղէկ սրտիդ վրայով։ Ո՜հ բնական ապականութեանդ ախտը՝ սաստիկ ծանր ու վտանգաւոր ըլլալուն վրայ խորհրդածութիւն ընելը բնաւ մի ձգեր, մինչև որ խորին պատկառանօք և ցաւով քու կուրծքդ ծեծես՝ և Յոբին պէս ինքզինքէդ զզուիս և հողի ու մոխիրի մէջ ապաշխարես։

2. Գանք ըսէ քու ներկայ ընտանութեանդ վրայ խորքէն ակնածութիւն մը պահպանել սորվէ։ Մտածէ պառկելու ատենդ՝ թէ ես ինչ գիտեմ որ տանջանքներու մէջ պիտի չարթննամ. և արթննալու ատենդ ալ մտածէ որ կարելի չէ՞ թէ յաջորդ գիշերը վրայ չհասած անկողինդ դժոխքին մէջ ձըգես։ Նւ սանկ երկիւղալի վիճակի մը մէջ շարունակել կ՚ուզե՞ս։ Քեզ յաւիտենական թըշուառութեան խորկելու անյատակ անդունդին եզերքը դողդողալ՝ կայնիլ, և ամէն դէպքերուն ու

Digitized by Google

հիւանդութիւններու ձեռք իյնալ։ Դիցուք թէ դատապարտեալ մարդ մը՝ Նաբուգոդոնոսորին սաստիկ վառած հնոցին վրայ մի միայն դերձանով մը կախուած ըլլայ՝ որուն ամէն րոպէ փրթելը հնար է, քու սիրտդ անոր համար դող պիտի չելլէ՞ր։ Ահա՛ դուն այն մարդն ես։ Ասիկայ ճիշդ քու վիճակդ է, թէ որ տակաւին դարձի եկած չես։ Նաեւ թէ որ քու կենացդ թելը կտրի, ինչ պիտի ըլլայ. (և չես ալ գիտեր՝ որ թերեւս կրնայ յաջորդ գիշերը կամ յաջորդ րոպէն ըլլալ.) ո՞ւր պիտի ըլլաս այն ատենը. ո՞ւր տեղ պիտի իյնաս։ Ո՜հ՝ սորվէ ուրեմն քու թշուառութիւնդ, մինչև որ քու սիրտդ Քրիստոսի աղաղակէ այնպիսի ջերմեռանդութեամբ մը՝ ինչպէս որ խղդուող մարդ մը օգնութիւն, և վիրաւորուած մը վիրաբոյժ կը խնդրէ։

3. Քու մտքիդ մէջ խորունկ հաստատէ՝ որ **դուն ինքզինքդ փրկելու կարող չես**։ Մի խորհիր որ քու աղօթքդ՝ ճշմարտութեան խօսքը կարդալդ, լսելդ, դաւանիլդ՝ կամ մինչև անգամ լաւութեան մէջ յառաջանալդ՝ քեզ պիտի փրկէ։ Իրաւ որ ասոնք ընելու **հոգ տանելու ես**. բայց թէ որ դուն անոնց վրայ **յոյս դնես**, պիտի կորսուիս։ Թէ որ Քրիստոսէն զատ ուրիշով մը փրկութիւն յուսալդ կը շարունակես՝ որ ինքն է "Ճանապարհ, ճշմարտութիւն և կեանք", դուն մշտնջենաւորապէս կորսուած և կործանուած ես։

4. **Անմիջապէս ձգէ քու բոլոր մեղքերդ** Տէրոջը գթութեանը։ Թէ որ ինչ և իցէ մէկ մեղքի մը սովորութիւն ընելու հակամիտիս, կը կորսուիս։ Թէ որ չարութենէ չհրաժարիս, նոյն տեղը Քրիստոսէն փրկութիւն կը յուսաս։ Մեղքերդ մէկդի ձգէ, եթէ ոչ՝ կարելի չէ որ ողորմութիւն գըտ-

նես ։ Հռով․ ԺԳ․ 13 ։ Մատնիչէն հրաժարէ, ապա թէ ոչ՝ չես կրնար Աստուծոյ հետ խաղաղութիւն ունենալ ։ Գլուխդ Դալիլային ծնկանը վրայ մի թողուր․ դուն՝ կամ մեղքերէդ հրաժարելու ես, կամ հոգիէդ․ միայն մէկ մեղք մըն ալ թէ որ պահես, Աստուած քեզի պիտի չխնայէ ։ Բնաւ պատճառանքներ մի ըներ․ քու մեղքերդ մեռնելու են, ապա թէ ոչ՝ դուն անոնց համար պիտի մեռնիս ։ Թէ որ մէկ մեղքի մը թոյլտուութիւն ընես, թէ և փոքրիկ ալ ըլլայ, գաղտնի ալ ըլլայ՝ թէ և կարօտութիւն կայ կ՚ըսես, և շատ մը պատճառանքներ ունենաս անոր համար, քու հոգւոյդ կենդանութիւնը՝ այն մեղքին կենդանի մնալուն համար, զոհ պիտի երթայ․ և արդեօք սուղ ծախու առնուած պիտի չըլլա՞յ ։

5․ Տէր Յիսուս Քրիստոսը ընդունէ՝ իբրև քու Մարգարէդ, Քահանադ և Թագաւորդ, ինչպէս որ Աւետարանին մէջ քեզի առաջարկուած է ։ Ով բարեկամս՝ մեղքով ինքզինքդ ապականեցիր, բայց Յիսուս կարող է և կամեցող և պատրաստ՝ մինչև անգամ հիմա քեզի օգնելու ։ Ինքը ձրիապէս քեզ փրկել կ՚առաջարկէ ։ Ուստի այսօր քեզի վկայութիւն կու տամ՝ որ եթէ դուն կորսուելու ըլլաս, չէ թէ քեզի համար փրկիչ մը պատրաստուած չըլլալուն համար է, կամ չէ թէ քեզի փրկութիւն առաջարկուած չըլլալուն, բայց անոր համար որ՝ Հրեաներուն պէս, մարդասպան մը՝ քու փրկիչէդ, ու քու ցանկութիւններդ՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսէն աւելի նախապատիւ սեպեցիր ։ Թէ և քու մեղքերդ չափազանց շատ ըլլայ ու մեծ ու երկար ատենէ 'ի վեր տևած ալ ըլլայ, սակայն թէ որ հիմա Աստուծոյ առաջարկութիւնը անզգամաբար ետ չձգես՝ քեզի թողութիւն պի-

Digitized by Google

տի ըլլայ, ու պիտի փրկուիս. վասն զի Տէր Աստուծոյն բերանը խօսեցաւ ասիկայ։ Թէ որ կորսուելու ըլլաս, փրկութեան համար Քրիստոսի չգալուդ պատճառաւն է։ Բայց ո՜հ քու հոգւոյդ համար ըլլայ, խելքդ գլուխդ բեր վերջապէս, և համոզուէ անիկայ ընդունելու իբրև քու Ամէնդ, քու Փրկիչդ՝ մեղքէ ու թշուառութենէ, Տէրոջը անուանովը՝ ու Հոգւոյն զօրութիւնովը՝ մարմինի վրայ ունեցած բոլոր վստահութիւնդ մերժելով, ինքզինքդ անոր անպայման կերպով մը յարէ. ինքզինքդ սրտանց բոլորովին Տէրոջը ըլլալու ուխտով միացուր, ու փառաւոր՝ զինքը քու մարմնոյդ ու քու հոգւոյդ մէջ՝ որոնք իրենն են. ասանկով քեզի աս աշխարհին ու բոլոր յաւիտենականութեան մէջ ալ աղէկ պիտի ըլլայ, նոյն Յիսուս Քրիստոսի միջոցովը՝ որ մեր միակ Տէր և Փըրկիչն է։ Ամէն։

ՎԵՐՋ

3 2044 038 354 890

Digitized by Google

Digitized by Google